

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Michał Jędrzejczyk

KNO.410.1.1.2024

Pan
Bartłomiej Sienkiewicz
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/001 Wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego oraz wykonanie planu finansowego Funduszu Promocji Kultury

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego ¹ , ul. Krakowskie Przedmieście 15/17, 00-071 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Bartłomiej Sienkiewicz, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego ² od dnia 13 grudnia 2023 r.; wcześniej Ministrami ³ byli: Dominika Chorościńska (od dnia 27 listopada 2023 r. do dnia 13 grudnia 2023 r.) oraz Piotr Gliński (od dnia 16 listopada 2015 r. do dnia 27 listopada 2023 r.)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ewa Michalska, doradca ekonomiczny, legitymacja służbowa nr 18523. 2. Iwona Nowacka, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/10/2024 z dnia 8 stycznia 2024 r. 3. Marcel Knyżewski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/11/2024 z dnia 8 stycznia 2024 r. 4. Agnieszka Łyszcz, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/20/2024 z dnia 4 marca 2024 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-6)</p>

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	<p>Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2023, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, oraz ocena wykonania w 2023 r. planu finansowego Funduszu Promocji Kultury⁵, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta Funduszu.</p> <p>Ocenię podlegały w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> – realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych; – sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz wybranych sprawozdań za IV kwartał 2023 r. w zakresie operacji finansowych; – system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań; – nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust.1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁶, w tym:<ol style="list-style-type: none"> a) nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek, b) nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego; – planowanie i realizacja przychodów FPK; – planowanie i wykonanie kosztów FPK oraz efekty realizowanych zadań, w tym stopień ich realizacji;
--------------	---

¹ Dalej: MKiDN, Ministerstwo.

² Dalej: Minister.

³ Dalej: ówczesny Minister.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

⁵ Dalej: FPK, Fundusz.

⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm., dalej: ufp.

- gospodarowanie wolnymi środkami FPK.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Celem kontroli było również określenie stanu przygotowania do absorpcji środków w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności⁷.

Zakres kontroli

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były w szczególności następujące działania kontrolne:

- analiza porównawcza dochodów budżetowych, w tym stanu należności pozostałych do zapłaty,
- analiza realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,
- kontrola prawidłowości zmian budżetu dokonywanych w części 24 w trakcie roku budżetowego,
- kontrola prawidłowości zmian wynikających z podziału rezerw celowych,
- kontrola prawidłowości dokonanych blokad,
- kontrola przestrzegania ustalonych dla części 24 limitów wydatków, w tym – limitów środków na wynagrodzenia,
- kontrola wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych,
- szczegółowa analiza wybranej próby wydatków dysponenta trzeciego stopnia,
- kontrola prawidłowości udzielania i realizacji wybranych zamówień publicznych,
- analiza przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji,
- analiza stanu zobowiązań,
- szczegółowa kontrola wybranych zapisów i dokumentów księgowych,
- analiza wykonania planu przychodów FPK, w tym stanu należności pozostałych do zapłaty,
- analiza kosztów FPK,
- analiza realizacji zadań oraz efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków FPK,
- analiza przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji ze środków FPK,
- analiza prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,
- analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań,
- analiza stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez podległe jednostki finansowane w ramach części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.*

---

⁷ Dalej: KPO.

III. Ocena ogólna⁸ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie w 2023 r. budżetu państwa w części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego oraz planu finansowego Funduszu Promocji Kultury.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W toku wymienionych powyżej działań kontrolnych stwierdzono, że wydatki były ponoszone z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w przepisach o finansach publicznych.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości, nie mające wpływu na ocenę ogólną wykonania budżetu państwa w części 24, polegały na:

- podaniu przez dysponenta części 24 do publicznej wiadomości – w związku z realizacją obowiązku wynikającego z art. 122 ust. 4 ustawy o finansach publicznych⁹ – danych i informacji nieodpowiadających faktycznym planowanym wielkościom i celowi przeznaczenia środków publicznych w formie dotacji, co świadczy o nieprawidłowej realizacji zasady jawności gospodarowania środkami publicznymi, o której mowa w art. 34 ust. 1 pkt 3 lit. a ufp w związku z art. 33 ust. 1 ufp¹⁰;
- opieszalych działaniach ówczesnego Ministra w celu ustalenia wysokości niewykorzystanych w 2023 r. środków finansowych przeznaczonych na realizację programów wieloletnich¹¹ i dokonaniu dopiero pod koniec III kwartału i w IV kwartale 2023 r. blokady planowanych wydatków, podczas gdy już w I półroczu 2023 r. zachodziły przesłanki (tj. opóźnienia w realizacji programów wieloletnich) zablokowania części wydatków na te cele w łącznej kwocie co najmniej 125 000 tys. zł¹²;
- niezawnioskowaniu przez ówczesnego Ministra o korektę zarządzeń Prezesa Rady Ministrów, przyznających środki rezerwy ogólnej budżetu państwa, jak również na niepodjęciu przez niego decyzji o blokadzie wydatków, mimo że dwa zadania finansowane ze środków rezerwy ogólnej zostały zrealizowane w całości, a niewykorzystane środki w łącznej kwocie 528,3 tys. zł zostały zwrócone na rachunek Ministerstwa¹³.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na wysokość zaplanowanych a niewykorzystanych środków budżetowych w części 24 w łącznej kwocie 480 675,5 tys. zł (tj. 6,8% planu po zmianach), z czego 277 145,1 tys. zł¹⁴ zostało zablokowanych na podstawie decyzji ówczesnego Ministra oraz Ministra.

⁸ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2023 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁹ Zgodnie z art. 122 ust. 4 ufp, w przypadku, o którym mowa w ust. 3, dysponent części budżetowej, w której zaplanowane zostały dotacje, podaje do publicznej wiadomości, w drodze obwieszczenia, wykaz jednostek wraz z kwotami dotacji przyznanych poszczególnym jednostkom. Według art. 3 art. 122 ufp, w przypadku gdy z określonych w odrębnych przepisach zasad i trybu udzielania dotacji wynika, że nie jest możliwe ujęcie jednostki w wykazie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 lit. a, wykaz może zawierać grupy jednostek i łączną kwotę dotacji.

¹⁰ Zgodnie z art. 33 ust. 1 ufp, gospodarka środkami publicznymi jest jawna. Zasada jawności gospodarowania środkami publicznymi jest realizowana przez podawanie do publicznej wiadomości kwot dotacji udzielanych z budżetu państwa (art. 34 ust. 1 pkt 3 lit. a ufp).

¹¹ Tj.: program wieloletni pn. „Budowa siedziby Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE”, ustanowiony uchwałą nr 133/2020 Rady Ministrów z dnia 28 września 2020 r., zmieniony uchwałą nr 81/2022 Rady Ministrów z dnia 19 kwietnia 2022 r. oraz uchwałą nr 244 Rady Ministrów z dnia 5 grudnia 2023 r. (<https://bip.mkidn.gov.pl/pages/legislacja/programy-wieloletnie/program-wieloletni-budowa-siedziby-europejskiego-centrum-filmowego-camerimage.php>), a także program wieloletni pn. „Budowa kampusu Akademii Muzycznej imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy”, ustanowiony uchwałą nr 79 Rady Ministrów z dnia 17 czerwca 2020 r., zmieniony uchwałą nr 201 Rady Ministrów z dnia 10 października 2022 r. (M. P. z 2023 r. poz. 1277).

¹² W tym: 75 000 tys. zł z tytułu planowanych wydatków na program wieloletni pn. „Budowa siedziby Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE” oraz 50 000 tys. zł z tytułu planowanych wydatków na program wieloletni pn. „Budowa kampusu Akademii Muzycznej imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy”.

¹³ Odpowiednio w dniu: 15 maja 2023 r. i 25 października 2023 r.

¹⁴ W tym kwota 268 496,3 tys. zł dotyczyła wydatków ujętych w ustawie budżetowej, a 8 648,8 tys. zł – środków pochodzących z rezerw budżetu państwa.

Przedmiotowa uwaga dotyczy również planu finansowego dysponenta trzeciego stopnia (Urzędu obsługującego Ministra), który nie wydatkował środków w łącznej kwocie 21 291,9 tys. zł¹⁵, stanowiącej ponad 12% pierwotnie planowanych wydatków.

Zważywszy na fakt, że na etapie prac planistycznych, rozpoczętych w 2022 r., a dotyczących budżetu roku 2023, ówczesny Minister był inicjatorem zwiększenia środków finansowych w części 24, niewykorzystanie ww. środków może świadczyć o niewłaściwym rozpoznaniu faktycznych potrzeb, jak również o niewłaściwym nadzorze nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek oraz wykorzystaniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w części 24.

W kontekście wysokości niewykorzystanych w 2023 r. środków budżetowych NIK zwraca uwagę na skalę wystąpień ówczesnego Ministra do Prezesa Rady Ministrów o zwiększenie budżetu części 24 ze środków rezerwy ogólnej budżetu państwa, w tym na zadanie, które nie wymagało niezwłocznego wsparcia finansowego¹⁶. Należy podkreślić, że we wnioskach o przyznanie środków rezerwy ogólnej budżetu państwa ówczesny Minister każdorazowo oświadczał, iż z przeprowadzonej analizy możliwości zwiększenia wydatków będących aktualnie w dyspozycji MKiDN wynika, że bez dodatkowych środków z rezerwy ogólnej nie będzie możliwe sfinansowanie zadania wskazanego we wniosku.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe, z wykonania planu finansowego Funduszu oraz w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 24 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i jednostek podległych oraz nadzorowanych). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent główny oraz dysponent trzeciego stopnia) oraz w sprawozdaniach z wykonania planu finansowego Funduszu były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzonych sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Działania ówczesnego Ministra/Ministra w zakresie przygotowania do absorpcji środków z KPO oraz realizacji reformy i inwestycji finansowanych z tego instrumentu nie wpływają na ocenę wykonania budżetu państwa w 2023 r. w części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego.

Stwierdzono, że do dnia 31 grudnia 2023 r. m.in. osiągnięto kamień milowy reformy A2.5 „Wzmacnianie potencjału sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz rozwoju gospodarczego” poprzez przyjęcie w IV kwartale 2022 r. dokumentu pt. „Ramy wsparcia sektorów kultury i kreatywnych w Polsce”, identyfikowano ryzyka w zakresie realizacji KPO oraz – w ramach inwestycji B1.1.4 „Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów lokalnej aktywności społecznej” – podpisano obustronnie umowy o wartości 3 473 tys. zł. W latach 2022-2023 nie wydatkowano środków w ramach KPO, a na koniec 2023 r. nie osiągnięto planowanych wskaźników¹⁷ inwestycji A2.5.1 „Program wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz stymulowania ich rozwoju”.

NIK zwraca uwagę, że – według stanu na dzień zakończenia czynności kontrolnych¹⁸ – istnieje ryzyko niewydatkowania środków oraz nieosiągnięcia wskaźników realizowanej w ramach KPO inwestycji A2.5.1 „Program wspierania działalności

¹⁵ W tym środki: zmniejszające plan wydatków dysponenta trzeciego stopnia na podstawie decyzji ówczesnego Ministra – 7 063,8 tys. zł oraz niewydatkowane – 14 228,1 tys. zł (pomniejszone o przyznane a niewykorzystane środki rezerw celowych budżetu państwa)

¹⁶ Ze środków rezerwy ogólnej budżetu państwa uzyskano łącznie 99 047,1 tys. zł, w tym 10 000 tys. zł na zadanie, które nie wymagało niezwłocznego wsparcia finansowego (środki nie zostały wykorzystane w związku z nieprzygotowaniem do realizacji zadania pn. „Przygotowanie, produkcja i emisja filmu dokumentalnego o odbudowie Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej w Warszawie”). Z uzyskanych środków w łącznej kwocie 99 047,1 tys. zł wydatkowano 85 996,6 tys. zł (tj. 86,8%).

¹⁷ Zaplanowano podpisanie 110 umów z beneficjentami (dot. projektów) oraz 35 umów stypendialnych.

¹⁸ Tj. 8 kwietnia 2024 r.

podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz stymulowania ich rozwoju”, zważywszy na zwiększoną alokację środków na ten cel¹⁹ oraz wzrost wskaźników do osiągnięcia²⁰, przy planowanym na II kwartał 2024 r. rozpoczęciu naborów oraz planowanym na IV kwartał 2025 r. terminie zakończenia inwestycji.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe²¹ kontrolowanej działalności

Część 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Dochody budżetowe

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2023 r. kontrola dochodów budżetowych w części 24 została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

W ustawie budżetowej na rok 2023²² dochody budżetowe w części 24 zaplanowano w kwocie 7 071 tys. zł. Zrealizowane dochody wyniosły 21 007,6 tys. zł i były wyższe o 3 096 tys. zł od dochodów wykonanych w 2022 r. (tj. 17 911,6 tys. zł).

Najwyższe dochody zrealizowano w dziale 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (16 757,7 tys. zł) i wynikały one głównie z wpływów ze zwrotów dotacji pobranych w nadmiernej wysokości, a także niewykorzystanych dotacji oraz płatności (11 259,9 tys. zł)²³.

W Urzędzie obsługującym Ministra (dysponent trzeciego stopnia) dochody budżetowe na 2023 r. zaplanowano w kwocie 563 tys. zł. Zrealizowane dochody wyniosły 980,7 tys. zł, tj. o 417,7 tys. zł (74,2%) więcej niż planowano i o 383,4 tys. zł więcej niż zrealizowano w 2022 r.

Największy udział w dochodach stanowiły wpływy z tytułu najmu i dzierżawy składników majątkowych (394 tys. zł, tj. 40,2% ogółu dochodów).

Stan należności pozostałych do zapłaty w części 24 na koniec 2023 r. wynosił łącznie 13 963,9 tys. zł, w tym 13 194,8 tys. zł stanowiły zaległości netto. Najwyższe należności, w tym zaległości, wystąpiły w dziale 801 – Oświata i wychowanie i wyniosły odpowiednio: 8 435,7 tys. zł i 7 909,6 tys. zł (m.in. z tytułu naliczonych kar i odsetek oraz odszkodowań w ramach zadań inwestycyjnych realizowanych w szkolnictwie artystycznym). W stosunku do roku poprzedniego nastąpił wzrost kwoty należności o 29,8% (z 9 808,6 tys. zł), w tym zaległości o 33,5% (z 8 772,3 tys. zł).

Na koniec 2023 r. w Urzędzie obsługującym Ministra stan należności pozostałych do zapłaty wyniósł 657,5 tys. zł (m.in. z tytułu wypłaconych a nierozliczonych stypendiów

¹⁹ Z kwoty 201 685,5 tys. zł do 425 780,5 tys. zł (tj. wzrost o 224 095 tys. zł).

²⁰ Wzrost z 2710 umów do 4324 umów (dot. wskaźnika A3L – Liczba podpisanych umów na projekty realizowane przez instytucje kultury, organizacje pozarządowe (NGO's), małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) oraz mikroprzedsiębiorstwa działające w sektorze kultury i przemysłów kreatywnych) oraz wzrost z 746 stypendiów do 1438 stypendiów (dot. wskaźnika A4L – Liczba stypendiów przyznanych w sektorze kultury i przemysłów kreatywnych). W dacie zakończenia czynności kontrolnych prowadzone były działania na rzecz zmniejszenia wskaźnika A3L – z 4324 umów do 2876 umów. Według harmonogramu konsultacji i rewizji KPO, formalny wniosek o rewizję KPO zostanie przekazany do Komisji Europejskiej do dnia 30 kwietnia 2024 r., a na 16 lipca 2024 r. planowane jest przyjęcie zmienionej decyzji wykonawczej Rady Unii Europejskiej (<https://www.gov.pl/web/planodbudowy/materialy>).

²¹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

²² Ustawa budżetowa na rok 2023 z dnia 15 grudnia 2022 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 256, ze zm.); dalej: ustawa budżetowa na rok 2023.

²³ Wpływy sklasyfikowane w §§: 291 – Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości; 295 – Wpływy ze zwrotów niewykorzystanych dotacji oraz płatności; 669 – Wpływy ze zwrotów niewykorzystanych dotacji oraz płatności, dotyczące dochodów majątkowych.

oraz z tytułu najmu i dzierżawy składników majątkowych), w tym zaległości netto – 482,5 tys. zł. W porównaniu do roku 2022 należności były niższe o 95,9 tys. zł, a zaległości – o 60,4 tys. zł.

(akta kontroli str. 12-13; 1379-1382; 1422-1443; 2476-2477; 2551-2552)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OBSZAR

2. Wydatki

2.1. Wydatki budżetu państwa

Opis stanu
faktycznego

W ustawie budżetowej na rok 2023 w części 24 zaplanowano wydatki w wysokości 6 911 842 tys. zł²⁴. Plan wydatków został zwiększony środkami rezerwy ogólnej budżetu państwa (99 047,1 tys. zł) oraz rezerw celowych (100 952,1 tys. zł). Plan po zmianach wyniósł 7 111 841,2 tys. zł. Zrealizowane w 2023 r. wydatki wyniosły 6 631 165,7 tys. zł (93,2% planu po zmianach) i były wyższe o 1 486 959,3 tys. zł od wydatków zrealizowanych w 2022 r. (tj. 5 144 206,4 tys. zł).

(akta kontroli str. 14-25; 1383-1388; 1445-1479; 1481-1499)

NIK zwraca uwagę na wysokość zaplanowanych a niewykorzystanych środków budżetowych w części 24 w łącznej kwocie 480 675,5 tys. zł (tj. 6,8% planu po zmianach), z czego 277 145,1 tys. zł²⁵ zostało zablokowanych na podstawie decyzji ówczesnego Ministra oraz Ministra.

Na etapie prac planistycznych, rozpoczętych w 2022 r., a dotyczących budżetu roku 2023, ówczesny Minister był inicjatorem zwiększenia środków finansowych w części 24. W piśmie z dnia 25 lipca 2022 r., skierowanym do Prezesa Rady Ministrów i Ministra Finansów, ówczesny Minister poinformował, że wstępny limit wydatków na rok 2023 w kwocie 5 187 592 tys. zł²⁶ jest niewystarczający i nie zabezpiecza pokrycia koniecznych wydatków dla jednostek oraz instytucji podległych i nadzorowanych oraz zawniósł o kwotę 2 097 339 tys. zł²⁷ (ponad przyznany limit na rok 2023) i zabezpieczenie dodatkowych środków w rezerwach celowych w kwocie 240 080 tys. zł. Pismem z dnia 16 września 2022 r. ówczesny Minister zawniósł o przyznanie: 36 115 tys. zł na odbudowę Pałacu Saskiego, 1 100 000 tys. zł na realizację zadań wynikających z procedowanego projektu ustawy o uprawnieniach artysty zawodowego, 50 000 tys. zł na sfinansowanie skutków podwyższenia minimalnego wynagrodzenia za pracę i minimalnej stawki godzinowej. Zgłoszone przez ówczesnego Ministra potrzeby zostały uwzględnione na kwotę 1 540 000 tys. zł.

(akta kontroli str. 869-910)

Środki rezerwy ogólnej budżetu państwa zostały przyznane w wysokości 99 047,1 tys. zł (po korektach) dla 15 podmiotów realizujących, tj.:

- 1) Zamku Królewskiego w Warszawie na dofinansowanie trzech zadań w łącznej kwocie 28 685 tys. zł²⁸, w tym:
  - zakup obrazu „Madonna z Dzieciątkiem” – 9 900 tys. zł (wydatkowano 100%);
  - zakup dzieł sztuki m.in.: obrazu „Forum Nerwy w Rzymie”, sześciu popiersi cesarzy rzymskich oraz porcelany – 9 900 tys. zł (wydatkowano 9 780 tys. zł²⁹);
  - zakup dzieł sztuki – dwóch rysunków: „Triumf Polski – Projekt łodzi paradnej dla Fryderyka Krystiana Wettyna” Giovanni Battista Tiepolo oraz „Postać

²⁴ Przed nowelizacją ustawy budżetowej – 6 882 601 tys. zł.

²⁵ W tym kwota: 268 496,3 tys. zł dotyczyła wydatków ujętych w ustawie budżetowej, a 8 648,8 tys. zł – środków pochodzących z rezerw budżetu państwa.

²⁶ Kwota nie uwzględniała planowanych wydatków na współfinansowanie projektów ze środków budżetu Unii Europejskiej (72 043 tys. zł). W toku dalszych prac planistycznych wydatki na ten cel zostały zwiększone do kwoty 75 569 tys. zł.

²⁷ W tym w zakresie: wydatków bieżących – 1 016 779 tys. zł, wydatków inwestycyjnych – 1 080 560 tys. zł.

²⁸ Z kwoty tej wydatkowano 27 483,2 tys. zł (tj. 95,8%).

²⁹ Przyczyną niewydatkowania środków i częściowego niezrealizowania zadania był zły stan zachowania rysunku „Widok ruin term Tytusa”, w związku z czym zrezygnowano z jego zakupu.

- żołnierza w zbroi all'antica" Raffaello Sanzio (Rafael) – 8 885 tys. zł (wydatkowano 7 803,2 tys. zł³⁰);
- 2) Pałacu Saskiego sp. z o.o.³¹ na dofinansowanie zadania pn. „Przygotowanie, produkcja i emisja filmu dokumentalnego o odbudowie Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej w Warszawie” – 10 000 tys. zł (środki nie zostały wykorzystane³²);
  - 3) Zamku Królewskiego na Wawelu na sfinansowanie zakupu obrazu „Madonna z Dzieciątkiem” (olej na drewnie) – 9 900 tys. zł (wydatkowano 9 694,7 tys. zł³³);
  - 4) Zgromadzenia Sióstr Szkolnych de Notre Dame, Dom Zakonny we Wrocławiu na realizację zadania pn. „Zabezpieczenia relikwii murów Zamku Piastów Śląskich oraz ich ekspozycja z tarasem widokowym i infrastrukturą” – 8 947 tys. zł (wydatkowano 8 926,5 tys. zł³⁴);
  - 5) Muzeum Narodowego w Krakowie na sfinansowanie zakupu do zbiorów siedemnastu projektów wykonawczych do witraży w katedrze świętego Mikołaja we Fryburgu, autorstwa Józefa Mehoffera – 8 850 tys. zł (wydatkowano 8 278,7 tys. zł³⁵);
  - 6) Muzeum Sztuki w Łodzi na dofinansowanie ośmiu zadań w łącznej kwocie 8 746,9 tys. zł³⁶, w tym:
    - pn. „Przebudowa budynku H Muzeum Sztuki w Łodzi przy ul. Więckowskiego 36” – 3 992,1 tys. zł (wydatkowano 100%);
    - pn. „Zakup dzieł sztuki – rzeźb Grzegorza Gwiazdy i archiwum twórczego Zygmunta Krauze” – 2 650 tys. zł (wydatkowano 2 601,8 tys. zł);
    - pn. „Jubileuszowa (100-lecie urodzin) wystawa malarstwa, obiektów przestrzennych i projektów architektonicznych Stefana Krygiera (1923–1997), towarzysząca Biennale Architektury w Wenecji od 18 maja do 31 lipca” – 1 200 tys. zł (wydatkowano 877 tys. zł³⁷);
    - pn. „Rozbudowa budynku H Muzeum Sztuki w Łodzi przy ul. Więckowskiego 36 – przygotowanie dokumentacji technicznej do budowy magazynu dzieł sztuki łączącego się z budynkiem H” – 234,8 tys. zł (wydatkowano 100%);
    - pn. „Publikacja i organizacja wystawy pn. *Artur Nacht-Samborski. Maski Czasu* (tytuł roboczy)” – 200 tys. zł (wydatkowano 184,7 tys. zł);
    - pn. „Publikacja i organizacja wystawy pn. *Nowosielski w Łodzi*” – 200 tys. zł (wydatkowano 178,3 tys. zł³⁸);
    - pn. „Organizacja wystawy pn. *Andrzej Łobodziński – przestrzenie malarskie i dźwiękowe* (tytuł roboczy)” – 150 tys. zł (wydatkowano 100 tys. zł³⁹);
    - pn. „Przebudowa budynku H Muzeum Sztuki w Łodzi przy ul. Więckowskiego 36 – zakup wyposażenia” – 120 tys. zł (wydatkowano 119,9 tys. zł);
  - 7) Muzeum Narodowego w Lublinie na sfinansowanie zakupu 18 obiektów autorstwa Tamary Łempickiej z kolekcji Victora Manuela Contrerasa – 8 658,3 tys. zł (wydatkowano 100%);

³⁰ Przyczyną niewydatkowania środków, mimo realizacji zadania, były różnice kursowe oraz wynegocjowanie niższej ceny jednego z rysunków.

³¹ Dalej: Spółka Pałac Saski.

³² Pismem z dnia 29 grudnia 2023 r. Minister poinformował Prezesa Rady Ministrów o niewykorzystaniu środków rezerwy i zwrócił się z prośbą o zmianę zarządzenia nr 477 Prezesa Rady Ministrów z 3 października 2023 r. Przyczyną niewydatkowania środków było nieprzygotowanie zadania do realizacji.

³³ Przyczyną niewydatkowania środków, mimo realizacji zadania, były różnice kursowe.

³⁴ Tj. kwota uznana przez MKiDN jako wydatkowana zgodnie z przeznaczeniem.

³⁵ Przyczyną niewydatkowania środków, mimo realizacji zadania, były oszczędności wynikające m.in. ze zwolnienia z opłat celnych, budowy we własnym zakresie systemu magazynowego, niższych kosztów transportu.

³⁶ Z kwoty tej wydatkowano 8 288,6 tys. zł.

³⁷ Przyczyną niewydatkowania środków, mimo realizacji zadania, było wynegocjowanie niższej kwoty wynagrodzenia za licencje oraz brak kosztów z tytułu ubezpieczenia muzealiów, które zostały zastąpione kopiami ekspozycyjnymi.

³⁸ Tj. kwota uznana przez MKiDN jako wydatkowana zgodnie z przeznaczeniem.

³⁹ Przyczyną niewydatkowania środków, mimo realizacji zadania, były powstałe oszczędności w związku m.in. z wynegocjowaniem nieodpłatnego użyczenia dzieł na wystawę.

- 8) Muzeum Narodowego w Poznaniu na sfinansowanie zadania pn. „Zakup obrazu Józefa Chełmońskiego Wieczór letni (Wieczór, Lato) 1875” – 4 320 tys. zł (wydatkowano 100%);
- 9) Bieckiego Domu Kultury w Bieczu na dofinansowanie zadania pn. „Kromer Festival Biecz 2023” – 3 500 tys. zł (wydatkowano 3 193,3 tys. zł⁴⁰);
- 10) Fundacji – Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu na dofinansowanie zadania pn. „Wspólne dziedzictwo w zagrożeniu. Zabezpieczenie i systematyzacja cyfrowych kopii historycznych kolekcji Ossolineum” – 3 000 tys. zł (wydatkowano 2 734,6 tys. zł⁴¹);
- 11) Ośrodka „Pamięć i Przyszłość” we Wrocławiu na dofinansowanie zadania pn. „Zagospodarowanie terenu skweru przy zbiegu ulic Glinianej, Borowskiej i Dyrekcyjnej wraz z wykonaniem fundamentu pod Pomnik Żołnierzy Niezłomnych” – 1 800 tys. zł (wydatkowano 100%);
- 12) Parafii Rzymskokatolickiej pw. Wszystkich Świętych w Warszawie na dofinansowanie prac w ramach zadania „Warszawa, kościół pw. Wszystkich Świętych (XIX w.): remont ratunkowy elewacji kościoła – etap IV (elewacja frontowa bez arkad i podcieni)” – 1 650,1 tys. zł (wydatkowano 100%);
- 13) Muzeum Śląskiego w Katowicach na realizację zadania pn. „Organizacja wystawy *Nasza Kopalnia. 200 lat kopalni Katowice*” – 400 tys. zł (wydatkowano 100%);
- 14) Powiatu Nyskiego na dofinansowanie zadania pn. „Roboty zabezpieczające Dawny Dom Zdrojowy *Aleksandrówka* zlokalizowany w Jarnołówku” – 389,8 tys. zł⁴² (wydatkowano 368,6 tys. zł⁴³);
- 15) Klasztoru Ojców Dominikanów w Krakowie na dofinansowanie zadania pn. „Utworzenie Muzeum Polskiej Prowincji Dominikanów w części średniowiecznych i nowożytnych zabudowań klasztornych – zakup profesjonalnego oświetlenia i systemu rezerwacji biletów – ostatni etap prac” – 200 tys. zł (wydatkowano 199,8 tys. zł).

(akta kontroli str. 26-30; 1396-1399; 1852-1860)

Środki rezerw celowych budżetu państwa w wysokości 100 952,1 tys. zł (po kor.) zostały wykorzystane w 91,2%, tj. w kwocie 92 100,9 tys. zł⁴⁴, w tym m.in. na:

- realizację Programu „Kultura” w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021⁴⁵ (poz. 8) – z przyznanych środków w wysokości 2 662,4 tys. zł wydatkowano 2 637,3 tys. zł;
- na realizację projektów w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko 2014-2020”⁴⁶ (poz. 8) – z przyznanych środków w wysokości 2 297,5 tys. zł wydatkowano 78,8 tys. zł (zablokowano 2 218,7 tys. zł);
- realizację zadań (zakup nowości wydawniczych do bibliotek szkolnych) w ramach Priorytetu 3 programu wieloletniego pn. „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025”⁴⁷, wyposażenie szkół artystycznych w podręczniki, materiały edukacyjne i ćwiczeniowe oraz na realizację innych zadań (poz. 26) – z przyznanych środków w wysokości 1 104,5 tys. zł wydatkowano 1 071 tys. zł;
- sfinansowanie podwyższenia wynagrodzeń nauczycieli (poz. 29) – z przyznanych środków w wysokości 78 036,3 tys. zł wydatkowano 71 608,3 tys. zł (tj. 91,8% przyznanych środków), a kwotę 6 325 tys. zł zablokowano;

⁴⁰ Do dnia 8 kwietnia 2024 r. rozliczenie zadania nie zostało zaakceptowane.

⁴¹ Przyczyną niższego wykorzystania środków była głównie niemożność rozliczenia – w ramach dotacji celowej na wydatki inwestycyjne – kosztów zakupionego sprzętu komputerowego ze względu na fakt, że wartość początkowa pojedynczego zestawu nie przekraczała kwoty uprawniającej do dokonania jednorazowego odpisu amortyzacyjnego.

⁴² Środki w kwocie 2,6 tys. zł zostały zablokowane na podstawie decyzji ówczesnego Ministra z dnia 5 grudnia 2023 r.

⁴³ Tj. kwota uznana przez MKiDN jako wydatkowana zgodnie z przeznaczeniem (wydatki kwalifikowane).

⁴⁴ Wydatki na łączną kwotę 8 646,2 tys. zł zostały zablokowane na podstawie decyzji ówczesnego Ministra/Ministra (z poz. 8 – 2 218,7 tys. zł, z poz. 29 – 6 325 tys. zł oraz z poz. 73 – 102,5 tys. zł).

⁴⁵ Dalej: MFEOG.

⁴⁶ Dalej: POIiŚ.

⁴⁷ Dalej: NPRCz 2.0.

- wypłatę nagrody specjalnej z okazji 250. rocznicy utworzenia Komisji Edukacji Narodowej (poz. 73) – z przyznaných środków w wysokości 13 180,9 tys. zł wykorzystano 13 071,3 tys. zł (zablokowano 90 tys. zł);
- zwiększenie odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych oraz sfinansowanie skutków zmiany od 1 lipca 2023 r. podstawy naliczania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (poz. 73) – z przyznaných środków w wysokości 3 047,6 tys. zł wykorzystano 3 018,4 tys. zł (zablokowano 12,5 tys. zł).

(akta kontroli str. 31-34; 362-450; 1373-1374)

W 2023 r. ówczesny Minister/Minister dokonał blokad planowanych wydatków w części 24 na łączną kwotę 277 145,1 tys. zł, w tym:

- 1) na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 3 pkt 2 ufp⁴⁸ w łącznej kwocie 879,1 tys. zł⁴⁹;
- 2) na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 3 pkt 2 ufp w łącznej kwocie 276 266 tys. zł, w tym:
  - trzy decyzje na łączną kwotę 118 694,2 tys. zł wydane w dniu: 23 sierpnia 2023 r.⁵⁰, 29 września 2023 r.⁵¹, 29 listopada 2023 r.⁵² w zakresie wydatków inwestycyjnych;
  - siedem decyzji na łączną kwotę 13 216,4 tys. zł wydanych w dniu 6 grudnia 2023 r.⁵³ oraz jedna decyzja z dnia 8 grudnia 2023 r. na kwotę 74 445,2 tys. zł⁵⁴;
  - 14 decyzji na łączną kwotę 69 910,2 tys. zł wydanych w dniach 27-29 grudnia 2023 r.⁵⁵

(akta kontroli str. 472-478; 487-567; 568-589; 590-612)

Na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (dział 921) wydatkowano łącznie 4 027 185,7 tys. zł (tj. 91,4% planu po zmianach), na oświatę i wychowanie (dział 801) – 1 455 790,2 tys. zł (99,2% planu po zmianach), zaś na szkolnictwo wyższe i naukę (dział 730) – 963 173,4 tys. zł (92,7% planu po zmianach). Wydatki w pozostałych działach kształtowały się następująco: 750 – Administracja publiczna – 126 279,8 tys. zł (90,8% planu po zmianach), 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza – 58 506,5 tys. zł (99,9%), 752 – Obrona narodowa – 131,4 tys. zł

⁴⁸ Zgodnie z art. 177 ust. 1 ufp, w przypadku stwierdzenia opóźnień w realizacji zadań (pkt 2), nadmiaru posiadanych środków (pkt 3) może być podjęta decyzja o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych. Według art. 177 ust. 3 pkt 2 ufp, decyzje o blokowaniu planowanych wydatków, w przypadkach określonych w ust. 1, podejmują dysponenti części budżetowych – w zakresie ich części budżetu państwa.

⁴⁹ Dwie decyzje z 29 grudnia 2023 r. dotyczące wydatków inwestycyjnych (118,7 tys. zł) oraz bieżących (760,4 tys. zł) archiwów państwowych; przyczyną blokady wydatków były oszczędności przy prowadzeniu inwestycji budowlanych oraz niezrealizowanie zadań, co wynikało z trudności związanych z zachwianiem łańcucha dostaw i świadczonych usług przez kontrahentów w związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie.

⁵⁰ Dot. środków przyznaných Instytutowi Książki na dotację celową na wydatki inwestycyjne na dofinansowanie dla bibliotek publicznych w ramach NPRCz 2.0. – 10 000,2 tys. zł.

⁵¹ Dot. środków przyznaných na realizację programu wieloletniego pn. „Budowa siedziby Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE” – 95 667 tys. zł.

⁵² Jw., kwota 13 027 tys. zł.

⁵³ W tym: z poz. 29 rezerw celowych – 6 325 tys. zł, z poz. 73 rezerw celowych – 102,5 tys. zł, z rezerwy ogólnej – 2,6 tys. zł; niewykorzystane środki przez dysponenta trzeciego stopnia (Urząd obsługujący Ministra) na: wydatki bieżące – 5 972,2 tys. zł oraz inwestycyjne – 214 tys. zł, Pomoc techniczną w ramach POIiS – 542 tys. zł, a także na wydatki związane z realizacją Programu „Kultura” w ramach MFEOG – 58 tys. zł.

⁵⁴ Dot. środków przyznaných na realizację programu wieloletniego pn. „Budowa kampusu Akademii Muzycznej imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy”.

⁵⁵ W tym niewykorzystane środki: na wydatki inwestycyjne (rozdział 92195) – 38 109,2 tys. zł; przez instytucje kultury na działalność bieżącą oraz realizację projektów, a także na zadania objęte mecenatem państwa oraz realizację Programu „Ochrona zabytków” – 18 871,4 tys. zł; przez Instytut Adama Mickiewicza na działalność bieżącą oraz realizację projektów – 2 143,1 tys. zł; przez Instytut Książki na dofinansowanie dla bibliotek publicznych (wydatki inwestycyjne) w ramach NPRCz 2.0. – 1 667,9 tys. zł oraz przez Instytut Książki i Bibliotekę Narodową na obsługę NPRCz.2.0. i na zakup nowości wydawniczych – 34,5 tys. zł; przez Polski Instytut Sztuki Filmowej (PISF) na realizację postanowień w ustawie z dnia 9 listopada 2018 r. o finansowym wspieraniu produkcji audiowizualnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 198) – 1 083,9 tys. zł; przez dysponenta trzeciego stopnia (Urząd obsługujący Ministra) na wydatki bieżące i inwestycyjne – 2 079,3 tys. zł (w tym wydatki inwestycyjne – 87 tys. zł), a także na wydatki związane z realizacją Programu „Kultura” w ramach MFEOG – 797,9 tys. zł; na realizację projektów w ramach POIiS – 3 460,7 tys. zł (w tym: 2 218,7 tys. zł z poz. 8 rezerw celowych); na realizację projektów w ramach współfinansowania MFEOG – 1 483,9 tys. zł; na realizację Programu Interreg IV C przez Instytut Adama Mickiewicza – 178,4 tys. zł.

(63,5%), 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa – 98,7 tys. zł (70,5%).

Największą grupę zrealizowanych wydatków w części 24 stanowiły wydatki na subwencje i dotacje (podmiotowe oraz celowe na wydatki bieżące⁵⁶) w łącznej wysokości 3 571 329,1 tys. zł⁵⁷, tj. 98,7% planu po zmianach, z czego w formie:

- dotacji podmiotowej – 2 003 336,5 tys. zł, z czego dla: 130 instytucji kultury oraz pięciu państwowych osób prawnych⁵⁸ – 1 855 283,7 tys. zł, 141 szkół artystycznych – 108 532,8 tys. zł oraz 19 uczelni artystycznych – 39 520 tys. zł;
- subwencji dla 19 uczelni artystycznych – 839 070,9 tys. zł;
- dotacji celowej na wydatki bieżące – 728 921,7 tys. zł, w tym: w ramach programów Ministra – 250 763,9 tys. zł⁵⁹; dla podległych i nadzorowanych instytucji kultury na realizację projektów – 219 612,9 tys. zł⁶⁰; dla państwowych instytucji kultury na dofinansowanie zadań bieżących objętych mecenatem państwa – 119 503,2 tys. zł⁶¹; dla PISF na udzielenie wsparcia finansowego określonego w ustawie o finansowym wspieraniu produkcji audiowizualnej – 104 310,9 tys. zł.

(akta kontroli str. 1360-1364; 1368-1369)

Na wydatki bieżące jednostek budżetowych zaplanowano 1 667 442 tys. zł, a po zmianach – 1 752 284,3 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 1 729 628 tys. zł⁶², tj. 98,7% wydatków po zmianach. Największe wydatki bieżące zostały poniesione przez szkoły artystyczne (1 288 011,8 tys. zł), archiwa (249 706,2 tys. zł) oraz Urząd obsługujący Ministra (136 788,5 tys. zł, w tym 124 027,6 tys. zł w dziale 750 – Administracja publiczna). Środki przeznaczono na prowadzenie działalności: dwóch dysponentów drugiego stopnia (Centrum Edukacji Artystycznej i Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych) oraz 301 dysponentów trzeciego stopnia (w tym 266 szkół i placówek artystycznych).

(akta kontroli str. 11; 1390)

Przeciętne zatrudnienie w części 24, w przeliczeniu na pełne etaty, w 2023 r. wyniosło 20 150 osób⁶³ i było wyższe w porównaniu do przeciętnego zatrudnienia w 2022 r. o 251 osób⁶⁴. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto⁶⁵ w 2023 r. wynosiło 7 176,9 zł i w porównaniu z przeciętnym wynagrodzeniem w 2022 r. było wyższe o 655,1 zł, tj. o 10%.

⁵⁶ W obwieszczeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 marca 2023 r. w sprawie wykazu jednostek wraz z kwotami subwencji, dotacji podmiotowej i celowej na wydatki bieżące przyznanych poszczególnym jednostkom na 2023 r. (Dz. Urz. MKiDN poz. 16) wykazano planowane wydatki na te cele w łącznej kwocie 3 593 209 tys. zł; dalej: obwieszczenie w sprawie wykazu jednostek wraz z kwotami subwencji, dotacji podmiotowej i celowej na wydatki bieżące przyznanych poszczególnym jednostkom na 2023 r.

⁵⁷ W tym 14 099 tys. zł (dotacje) stanowiła kwota na współfinansowanie projektów ze środków budżetu Unii Europejskiej (UE).

⁵⁸ Tj.: PISF, Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego, Polskiej Agencji Prasowej S.A., Instytutu Solidarności i Męstwa im. Witolda Pileckiego (dalej: Instytut Pileckiego), Fundacji – Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu.

⁵⁹ Wydatki poniesione w ramach programów: „Ochrona zabytków” – 219 817,1 tys. zł, „Wspieranie archiwów, bibliotek i muzeów poza krajem” – 9 532,4 tys. zł, „Teatr” – 6 842,2 tys. zł, „Kultura ludowa i tradycja” – 3 797,2 tys. zł, „Wydarzenia artystyczne dla dzieci i młodzieży” – 3 426 tys. zł, „Muzyka” – 3 193,3 tys. zł, „Promocja kultury polskiej za granicą” – 2 894,7 tys. zł, „Infrastruktura kultury” – 656 tys. zł, „Edukacja artystyczna” – 605 tys. zł.

⁶⁰ Wydatki sklasyfikowane w § 2800 – Dotacja celowa z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych.

⁶¹ Wydatki sklasyfikowane w § 2240 – Dotacja celowa przekazana z budżetu państwa dla państwowej instytucji kultury na dofinansowanie zadań bieżących objętych mecenatem państwa, wykonywanych w ramach programów ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego przez samorządowe instytucje kultury oraz w § 2250 – Dotacja celowa przekazana z budżetu państwa dla państwowej instytucji kultury na dofinansowanie zadań bieżących objętych mecenatem państwa, wykonywanych w ramach programów ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego przez jednostki niezaliczane do sektora finansów publicznych.

⁶² W tym 14 623,8 tys. zł stanowiła kwota na współfinansowanie projektów ze środków budżetu UE.

⁶³ Dotyczy pracowników zatrudnionych w MKiDN oraz w instytucjach podległych Ministrowi lub przez niego nadzorowanych (m.in. w archiwach państwowych, uczelniach i szkołach artystycznych).

⁶⁴ Najwyższy wzrost zatrudnienia (202 osoby) odnotowano w dziale 801 – Oświata i wychowanie.

⁶⁵ Łącznie z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym.

(akta kontroli str. 1391-1395; 1566-1573)

W Urzędzie obsługującym Ministra (dział 750 i 801) przeciętne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło w 2023 r. 524 osoby, tj. o 37 osób⁶⁶ więcej niż w 2022 r. Na wynagrodzenia w dziale 750 i 801 wydatkowano 74 808,5 tys. zł, tj. o 11 831,1 tys. zł więcej w porównaniu do 2022 r. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego w MKiDN wyniosło 11 907,2 zł i w porównaniu do 2022 r. było wyższe o 1 108 zł, tj. o 10,4%.

(akta kontroli str. 2084-2087)

W 2023 r. zawarto 45 umów zlecenia na łączną kwotę 650,8 tys. zł, w tym na: zadania podstawowe – 37 umów na łączną kwotę 505,6 tys. zł, zadania pomocnicze – osiem umów na łączną kwotę 145,2 tys. zł oraz jedną umowę o dzieło na kwotę 44,5 tys. zł. W porównaniu do 2022 r. poniesiono niższe wydatki na umowy zlecenia o 35,3 tys. zł, które były wykonywane przez siedem osób mniej.

(akta kontroli str. 2079-2082)

Na świadczenia na rzecz osób fizycznych wydatkowano 30 742,1 tys. zł⁶⁷, tj. 98,9% planu po zmianach, z czego na stypendia – 15 829,9 tys. zł⁶⁸ (tj. 51,5% wydatków ogółem na świadczenia).

(akta kontroli str. 1390)

Na wydatki majątkowe zaplanowano 1 572 118 tys. zł⁶⁹, a po zmianach – 1 708 369,1 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 1 299 466,4 tys. zł⁷⁰, tj. 76,1% planu po zmianach⁷¹, w formie:

- dotacji celowej dla jednostek sektora finansów publicznych (§§ 622, 656) – 928 537,3 tys. zł⁷², z czego dla muzeów – 687 247,2 tys. zł;
- dotacji celowej dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych (§ 623) – 153 368,1 tys. zł⁷³;
- dotacji celowej dla państwowej instytucji kultury na dofinansowanie zadań inwestycyjnych objętych mecenatem państwa (§§ 654, 655) – 76 243,9 tys. zł;
- dotacji celowej w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich (§ 620) – 45 677,3 tys. zł

oraz na wydatki inwestycyjne i wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych (§§ 605, 606, 658) – 95 639,8 tys. zł.

Ówczesny Minister, przed dokonaniem zmian w planie wydatków majątkowych, występował do Ministra Finansów – na podstawie art. 171 ust. 3 i 4 ufp – o wyrażenie zgody.

(akta kontroli str. 1171-1173)

Zobowiązania w części 24 na koniec 2023 r. wyniosły 103 900 tys. zł⁷⁴ (w tym zobowiązania Urzędu obsługującego Ministra – 6 677,3 tys. zł) i wynikały głównie z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego i pochodnych od wynagrodzeń. Nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

(akta kontroli str. 1445-1479; 1501-1511; 2462-2473)

⁶⁶ Wzrost wynikał z konieczności zatrudnienia pracowników m.in. do obsługi KPO.

⁶⁷ W tym 0,3 tys. zł stanowiła kwota na współfinansowanie projektów ze środków budżetu UE.

⁶⁸ Wydatki sklasyfikowane w §§: 324 – Stypendia dla uczniów i 325 – Stypendia różne.

⁶⁹ W tym: 34 118 tys. zł stanowiła kwota na współfinansowanie projektów ze środków budżetu UE. Zaplanowane wydatki na łączną kwotę 1 457 774 tys. zł ujęto w obwieszczeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 marca 2023 r. w sprawie wykazu jednostek wraz z kwotami dotacji celowych na wydatki inwestycyjne przyznanych poszczególnym jednostkom na 2023 r. (Dz. Urz. MKiDN poz. 17); dalej: obwieszczenie w sprawie wykazu jednostek wraz z kwotami dotacji celowych na wydatki inwestycyjne przyznanych poszczególnym jednostkom na 2023 r.

⁷⁰ W tym 54 564,8 tys. zł stanowiła kwota na współfinansowanie projektów ze środków budżetu UE.

⁷¹ Główną przyczyną niepełnego wydatkowania środków były opóźnienia w realizacji programów wieloletnich pn. „Budowa siedziby Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE” oraz pn. „Budowa kampusu Akademii Muzycznej imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy”.

⁷² W tym w ramach Programu Ministra „Ochrona zabytków” – 10 059,9 tys. zł.

⁷³ W tym w ramach Programu Ministra „Infrastruktura kultury” – 10 268,8 tys. zł.

⁷⁴ W tym 99,9% kwoty zobowiązań, tj. 103 813,8 tys. zł, dotyczyło wydatków bieżących.

Szczegółowemu badaniu poddano 100% wydatków finansowanych ze środków rezerwy ogólnej budżetu państwa, w wyniku czego stwierdzono, że:

- 1) we wnioskach o przyznanie środków rezerwy ogólnej budżetu państwa ówczesny Minister każdorazowo oświadczał, iż z przeprowadzonej analizy możliwości zwiększenia wydatków będących aktualnie w dyspozycji MKiDN wynika, że bez dodatkowych środków z rezerwy ogólnej budżetu państwa nie będzie możliwe sfinansowanie zadania wskazanego we wniosku;
- 2) wnioski do Ministra Finansów o rozdysponowanie rezerwy ogólnej budżetu państwa kierowano w związku z zarządzeniami Prezesa Rady Ministrów w sprawie przyznania środków za pośrednictwem ówczesnego Ministra dla konkretnej jednostki;
- 3) w czterech przypadkach⁷⁵ Prezes Rady Ministrów – w trybie § 1a ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 lutego 2017 r. w sprawie dysponowania rezerwą ogólną budżetu państwa⁷⁶ – wystąpił do ówczesnego Ministra o złożenie wniosku o zwiększenie z rezerwy ogólnej budżetu państwa wydatków części 24, z czego w jednym przypadku ówczesny Minister pisemnie zawiadomił Prezesa Rady Ministrów o braku zasadności złożenia wniosku⁷⁷;
- 4) środki rezerwy ogólnej budżetu państwa zostały wykorzystane w kwocie 85 996,6 tys. zł⁷⁸ (tj. 86,8% przyznanych po zmianach); jedną z głównych przyczyn niewydatkowania środków były oszczędności powstałe w trakcie realizacji zadań;
- 5) ze środków rezerwy ogólnej sfinansowano zadania, na realizację których nie zaplanowano środków w ustawie budżetowej (bezpośrednio w budżecie dysponenta części 24), ponieważ wystąpienia o dodatkowe środki były kierowane do ówczesnego Ministra, w tym za pośrednictwem Prezesa Rady Ministrów, po zakończeniu prac nad ustawą budżetową na 2023 r.; w jednym przypadku stwierdzono, że zadanie nie wymagało niezwłocznego wsparcia finansowego⁷⁹.

(akta kontroli str. 40-51; 52-79; 80-171; 172-177; 178-184; 185-190; 191-201; 202-237; 238-246; 247-272; 273-283; 284-296; 297-316; 317-325; 326-333; 334-342; 343-355; 356-361; 1882-1891)

Szczegółowemu badaniu poddano wydatkowanie i rozliczenie środków poz. 29 rezerw celowych budżetu państwa przeznaczonych na sfinansowanie podwyższenia wynagrodzeń nauczycieli. Z przyznanych środków w wysokości 78 036,3 tys. zł wydatkowano 71 608,3 tys. zł (tj. 91,8% przyznanych środków); kwota 6 325 tys. zł została zablokowana na podstawie decyzji ówczesnego Ministra. Środki rezerwy celowej zostały przeznaczone na sfinansowanie podwyższenia wynagrodzeń nauczycieli zatrudnionych w 286 jednostkach szkolnictwa artystycznego.

Przyczynami niepełnego wykorzystania środków były m.in.: mniejsza liczba zrealizowanych godzin ponadwymiarowych; zwiększona liczba zwolnień lekarskich; mniejsza – od zaplanowanej – liczba przeszeregowani płacowych związanych z uzyskaniem przez nauczycieli wyższego stopnia awansu zawodowego; utrudnienia w realizacji doskonalenia zawodowego nauczycieli przebywających na długotrwałych zwolnieniach lekarskich.

(akta kontroli str. 439-450)

⁷⁵ W tym w trzech przypadkach pozytywnie zaopiniowanych przez ówczesnego Ministra, a dot. środków przyznanych dla: Muzeum Sztuki w Łodzi na łączną kwotę (po kor.) – 8 746,9 tys. zł (osiem zarządzeń Prezesa Rady Ministrów przyznających środki rezerwy ogólnej budżetu państwa), Parafii Rzymskokatolickiej pw. Wszystkich Świętych w Warszawie – 1 650,1 tys. zł oraz Powiatu Nyskiego – 389,8 tys. zł.

⁷⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 473.

⁷⁷ Przy piśmie z dnia 27 września 2023 r. Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów przekazał do MKiDN prośbę Parafii Dzieciątka Jezus w Warszawie o przyznanie środków w kwocie 400 tys. zł z rezerwy ogólnej budżetu państwa na przeprowadzenie prac remontowych kościoła. W odpowiedzi z dnia 19 października 2023 r. ówczesny Minister poinformował KPRM o braku możliwości udzielenia wsparcia ze względu na fakt, że kościół nie jest wpisany do rejestru zabytków, a dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane może zostać udzielona wyłącznie na prace przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

⁷⁸ Do dnia 8 kwietnia 2024 r. nie zostało zaakceptowane rozliczenie zadania realizowanego przez Biecki Dom Kultury w Bieczu (wydatkowano 3 193,3 tys. zł).

⁷⁹ Dot. zadania pn. „Przygotowanie, produkcja i emisje filmu dokumentalnego o odbudowie Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej w Warszawie” – środki w kwocie 10 000 tys. zł nie zostały wykorzystane.

Badaniem szczegółowym objęto wykorzystanie w 2023 r. środków na dotacje celowe i podmiotowe w łącznej kwocie 742 080,3 tys. zł⁸⁰, z czego wydatkowano 669 021,1 tys. zł⁸¹, a kwota 1 086,5 tys. zł została zablokowana na podstawie decyzji ówczesnego Ministra/Ministra. W wyniku powyższego badania stwierdzono m.in., że:

- 1) trzy instytucje⁸² z łącznej kwoty dotacji celowych na wydatki inwestycyjne w wysokości 536 275,3 tys. zł wydatkowały zgodnie z przeznaczeniem 477 792,5 tys. zł;
- 2) PISF wydatkował na wsparcie finansowe w rozumieniu ustawy o produkcji audiowizualnej 104 310,9 tys. zł (98,8% przyznanej dotacji bieżącej⁸³), przekazując środki na rachunki powiernicze na podstawie 34 umów zawartych z przedsiębiorcami⁸⁴; środki w kwocie 1 083,9 tys. zł zostały zablokowane na podstawie decyzji Ministra z dnia 29 grudnia 2023 r.;
- 3) cztery instytucje kultury⁸⁵ na obsługę administracyjną inwestycji A2.5.1 „Program wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz stymulowania ich rozwoju” w ramach KPO z kwoty łącznej dotacji w wysokości 1 174,6 tys. zł wydatkowały 921,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 1030-1075; 1125-1220; 1237-1312; 1396-1399)

Wydatki Urzędu obsługującego Ministra (dysponenta trzeciego stopnia), zaplanowane w ustawie budżetowej w kwocie 174 423 tys. zł, w trakcie roku:

- zostały zwiększone o kwotę łączną 622,9 tys. zł z rezerw celowych budżetu państwa (poz. 8 i 20);
- zostały zmniejszone o kwotę łączną 7 063,8 tys. zł w wyniku przeniesień wewnętrznych na podstawie decyzji ówczesnego Ministra.

Plan wydatków dysponenta trzeciego stopnia po zmianach wynosił 167 982,1 tys. zł⁸⁶. Zrealizowane wydatki wyniosły 153 747 tys. zł i stanowiły 91,5% planu po zmianach (tj. nie wydatkowano 14 235,1 tys. zł, w tym 7 tys. zł pochodzących ze środków rezerw celowych budżetu państwa).

NIK zauważa, że wysokość środków pomniejszająca plan wydatków (7 063,8 tys. zł) oraz środków niewydatkowanych (14 228,1 tys. zł⁸⁷) stanowiła 12,2% pierwotnie planowanych wydatków.

⁸⁰ Wielkość próby do szczegółowego badania, obejmująca również wydatkowanie środków z rezerwy ogólnej budżetu państwa, stanowiła 16,9% planowanych (po zmianach) wydatków na dotacje oraz 17% zrealizowanych wydatków na ten cel.

⁸¹ W kwocie tej – dotacja w wysokości 3 193,3 tys. zł dla Bieckiego Domu Kultury w Bieczu.

⁸² Tj.: 1) Muzeum Historii Polski na realizację czterech zadań, w tym przede wszystkim na budowę siedziby Muzeum – 371 249,5 tys. zł, z czego wykorzystano 340 192,2 tys. zł; głównymi przyczynami niewydatkowania środków było odrzucenie niektórych roszczeń Generalnego wykonawcy związanych z robotami dodatkowymi i zamiennymi, późniejsze rozpoczęcie prac polegających na budowie wystawy stałej, a także oszczędności powstałe w związku z otrzymaniem niższej oferty na zakup systemu bezpieczeństwa antyterrorystycznego; 2) Instytut Pileckiego na realizację sześciu zadań – 128 910,8 tys. zł, z czego wykorzystano 108 552,7 tys. zł; najwyższe niewykonanie wydatków (20 036,3 tys. zł) dot. zadania „Przebudowa i rozbudowa budynku przy ul. Siennej 82 na potrzeby siedziby Instytutu” ze względu na trudności związane z kwestiami technicznymi w związku z przebudową budynku z lat 50. XX w.; 3) Spółka Pałac Saski na realizację zadań w ramach odbudowy Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ul. Królewskiej – 36 115 tys. zł, z czego wykorzystano 29 047,6 tys. zł; najwyższe niewykonanie wydatków (5 642,5 tys. zł) dot. kosztów przygotowania i realizacji inwestycji (koszty podstawowe), co wynikało m.in. z przedłużających się uzgodnień, procedur administracyjnych i przetargowych.

⁸³ Na podstawie umowy nr 1/DPAiF/2023 z dnia 16 lutego 2023 r. dotyczącej udzielenia dotacji celowej ze środków budżetu państwa na wsparcie finansowe w rozumieniu ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o finansowym wspieraniu produkcji audiowizualnej na kwotę 108 000 tys. zł, która została zmniejszona do 105 583,3 tys. zł na podstawie aneksu nr 1 z dnia 28 grudnia 2023 r. Niewykorzystana kwota w wysokości 1 272,4 tys. zł została zwrócona na rachunek Ministerstwa w dniu 30 stycznia 2024 r.; zwrot niewykorzystanych środków „wyniwał z braku zawarcia umów dla poprawnych wniosków, które wpłynęły do PISF w roku 2023” [dot. produkcji filmów i seriali animowanych].

⁸⁴ W 2023 r. PISF przekazał na rachunki powiernicze środki w łącznej kwocie 126 881,2 tys. zł na podstawie 40 umów zawartych z przedsiębiorcami, przy czym w sześciu przypadkach źródłem wsparcia były zwroty środków z rachunków powierniczych, a w jednym przypadku – zarówno środki dotacji, jak i zwroty środków.

⁸⁵ Tzw. Jednostki Wspierające, tj.: Narodowy Instytut Muzyki i Tańca, Instytut Teatralny im. Z. Raszeńskiego, Centrum Sztuki Współczesnej – Zamek Ujazdowski, Narodowy Instytut Muzeów (d. Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów).

⁸⁶ Plan po zmianach nie uwzględniał blokad wydatków dokonanych, na wniosek dysponenta trzeciego stopnia, przez ówczesnego Ministra/Ministra na łączną kwotę 9 663,5 tys. zł.

⁸⁷ Środki niewydatkowane pomniejszone o przyznane a niewykorzystane środki rezerw celowych budżetu państwa.

Środki rezerw celowych zostały wydatkowane przez dysponenta trzeciego stopnia zgodnie z przeznaczeniem w łącznej kwocie 615,8 tys. zł (98,9% przyznanych) na:

- sfinansowanie specjalnego dodatku motywacyjnego oraz wynagrodzeń pracowników (poz. 8) – z przyznanych środków w wysokości 528,8 tys. zł wydatkowano 528 tys. zł (tj. 99,9%);
- sfinansowanie w 2023 r. dodatków służby cywilnej oraz dodatkowego wynagrodzenia rocznego wraz z pochodnymi (poz. 20) – z przyznanych środków w wysokości 94,1 tys. zł wydatkowano 87,8 tys. zł (tj. 93,3%).

(akta kontroli str. 2013-2058)

Wydatki majątkowe Urzędu obsługującego Ministra wyniosły 2 215,4 tys. zł, tj. 86,9% planu po zmianach. W porównaniu do 2022 r. były one niższe o 325,9 tys. zł. W planie rzeczowo-finansowym ujęto pierwotnie siedem zadań na kwotę 2 380 tys. zł. W trakcie roku wprowadzono sześć nowych zadań oraz zrezygnowano z dwóch. W 2023 r. zrealizowano w całości 11 zadań⁸⁸.

(akta kontroli str. 2118-2123)

Badaniem objęto wydatki w łącznej kwocie 14 986,9 tys. zł wylosowane z systemu księgowego zapisów konta 130 – Rachunek bieżący jednostki (Urzędu obsługującego Ministra), z zastosowaniem metody MUS⁸⁹ oraz dobranych celowo, co stanowiło 9,8% wydatków dysponenta trzeciego stopnia. Objęte badaniem wydatki zostały sprawdzone pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności. W wyniku badania nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 2205-2217)

Badaniem objęto wydatki na działania promocyjne i reklamowe w wysokości 2 091,2 tys. zł, tj. 36,7% wydatków wykazanych na te działania, które w 2023 r. wyniosły 5 699,4 tys. zł⁹⁰. W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 2067-2075; 2214-2215; 2328-2397)

Badaniem szczegółowym objęto trzy postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na łączną kwotę 2 186,7 tys. zł⁹¹ (z czego w 2023 r. wydatkowano 2 091,2 tys. zł), w tym dwa zamówienia do których nie zastosowano przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁹² (zwolnienie na podstawie art. 11 ust. 5 pkt 2 Pzp) oraz zamówienie publiczne przeprowadzone w trybie przetargu nieograniczonego (art. 132 Pzp). W ramach powyższego badania nie stwierdzono nieprawidłowości.

„Plan postępowań o udzielenie zamówień publicznych MKiDN na rok 2023” został opublikowany na stronie internetowej Ministerstwa w dniu 2 stycznia 2023 r. (pod nr 2023/BZP 00000120/01/P), a następnie był aktualizowany i publikowany.

Roczne sprawozdanie o udzielonych zamówieniach z 2023 r. zostało przekazane do Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych zgodnie z terminem wynikającym z art. 82 ust. 2 Pzp.

(akta kontroli str. 2218-2327)

Zgodnie z art. 175 ust. 1 pkt 1-4 ufp dysponenti części budżetowych sprawują nadzór oraz kontrolę: nad całością gospodarki finansowej podległych im jednostek

⁸⁸ W tym m.in.: zakupiono i zamontowano kompensatory mocy biernej, co pozwoliło zniwelować nadprodukcję energii biernej pojemnościowej; zwiększono poziom ochrony budynków poprzez realizację zadania pn. „Budowa instalacji technicznych systemu bezpieczeństwa w budynkach MKiDN”; zakupiono i zamontowano automatyczne słupki hydrauliczne (zapory drogowe) w bramach głównych Ministerstwa, blokując wjazd na dziedziniec wewnątrz pojazdom nieupoważnionym; zakupiono urządzenia sieciowe – wyposażenia pomieszczeń serwerowni znajdujących się w nowej lokalizacji Ministerstwa, efektem czego było podłączenie wszystkich użytkowników i urządzeń do sieci MKiDN; zakupiono serwery i urządzenia bezpieczeństwa celem archiwizacji danych i tworzenia kopii zapasowych.

⁸⁹ Z ang. *Monetary Unit Sampling* – metoda statystyczna uwzględniająca prawdopodobieństwo wyboru proporcjonalnie do wartości transakcji.

⁹⁰ Wydatki na ten cel były w 2023 r. blisko dwukrotnie wyższe niż w 2022 r. (2 724,9 tys. zł). Znaczący wpływ na wzrost kosztów miała rosnąca inflacja i ogólny wzrost cen towarów i usług, jak również inny zakres promowania wydarzeń oraz realizacja nowych kampanii promocyjnych (np.: Polonezem na listę UNESCO).

⁹¹ Umowa nr 206/2023/ZP z dnia 12 czerwca 2023 r. na kwotę 147,6 tys. zł brutto, umowa nr 403/2023/ZP z dnia 13 października 2023 r. na kwotę 39,1 tys. zł brutto, umowa nr 209/2023/ZP na kwotę 2 000 tys. zł brutto.

⁹² Dz. U. z 2023 r. poz. 1605, ze zm., dalej: Pzp.

organizacyjnych, w tym nad dokonywaniem przez te jednostki wstępnej oceny celowości poniesionych wydatków oraz realizacją właściwych procedur; wykorzystania dotacji udzielonych z budżetu państwa; realizacji zadań finansowanych z budżetu państwa; efektywności i skuteczności realizacji planów w układzie zadaniowym na podstawie mierników stopnia realizacji celów.

W 2023 r. obowiązywało – wydane w celu realizacji działań nadzorczych i kontrolnych w zakresie planu finansowego, w tym w układzie zadaniowym – zarządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 30 października 2013 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad jednostkami objętymi częścią 24 budżetu państwa⁹³.

W dniu 11 stycznia 2024 r. Minister wydał nowe zarządzenie w sprawie nadzoru i kontroli nad jednostkami objętymi częścią 24 budżetu państwa⁹⁴. O dokonanie aktualizacji zarządzenia w sprawie nadzoru i kontroli z 2013 r. NIK wniosowała (wniosek nr 4) po kontroli wykonania w 2021 r. budżetu państwa⁹⁵.

W obszarze wydatków były przeprowadzane okresowe analizy, o których mowa w art. 175 ust. 2 pkt 2-5 ufp, w wyniku których zostało sporządzone „Sprawozdanie z wykonania budżetu części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” za I półrocze i III kwartały 2023 r., informacja z wykonania budżetu państwa w zakresie wydatków inwestycyjnych za I półrocze, III kwartały oraz cały rok 2023, a także „Ocena jednostek podległych Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego w zakresie części 24 budżetu państwa” za I półrocze, III kwartały oraz cały rok 2023.

(akta kontroli str. 663-810; 1803-1824)

W 2023 r. Biuro Audytu Wewnętrznego i Kontroli w MKiDN przeprowadziło 23 kontrole, z czego 13 – których przedmiotem była prawidłowość wykorzystania udzielonych dotacji. Spośród 13 ww. kontroli – 11 zostało przeprowadzonych w podległych/nadzorowanych instytucjach (w 10 prowadzonych i współprowadzonych instytucjach kultury oraz w jednej uczelni), a dwie – u beneficjentów środków publicznych. Pozostałe kontrole przeprowadzono m.in. w czterech państwowych instytucjach kultury (przedmiotem kontroli było opracowanie i stosowanie procedury korzystania z systemu informatycznego Arachne w procesach związanych z wdrażaniem KPO), w dwóch uczelniach artystycznych (przedmiotem kontroli było bezpieczeństwo teleinformatyczne) oraz w jednym wojewódzkim urzędzie ochrony zabytków (w zakresie prowadzenia nadzoru konserwatorskiego).

(akta kontroli str. 1315-1317; 1334-1346; 1350-1354; 1825-1848)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dysponent części 24, formalnie realizując obowiązek wynikający z art. 122 ust. 4 ustawy o finansach publicznych⁹⁶, podał do publicznej wiadomości – w drodze obwieszczeń – dane i informacje nieodpowiadające faktycznym planowanym wielkościom i celowi przeznaczenia środków publicznych w formie dotacji.
  - 1) W obwieszczeniu w sprawie wykazu jednostek wraz z kwotami subwencji, dotacji podmiotowej i celowej na wydatki bieżące przyznanych poszczególnym jednostkom na 2023 r. wykazano kwotę łączną 778 869 tys. zł⁹⁷ na zadania

⁹³ Dz. Urz. MKiDN poz. 43, dalej: zarządzenie w sprawie nadzoru i kontroli z 2013 r.

⁹⁴ Dz. Urz. MKiDN poz. 4.

⁹⁵ Wystąpienie pokontrolne z dnia 12 kwietnia 2022 r., skierowane do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego po kontroli nr P/22/001 pn. „Wykonanie budżetu państwa w 2021 r.” (<https://bip.nik.gov.pl/kontrola/P/22/001/KNO/>).

⁹⁶ Zgodnie z art. 122 ust. 4 ufp, w przypadku, o którym mowa w ust. 3, dysponent części budżetowej, w której zaplanowane zostały dotacje, podaje do publicznej wiadomości, w drodze obwieszczenia, wykaz jednostek wraz z kwotami dotacji przyznanych poszczególnym jednostkom. Według ust. 3 art. 122 ufp, w przypadku gdy z określonych w odrębnych przepisach zasad i trybu udzielania dotacji wynika, że nie jest możliwe ujęcie jednostki w wykazie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 lit. a, wykaz może zawierać grupy jednostek i łączną kwotę dotacji.

⁹⁷ Wydatki zaplanowane w następujących paragrafach klasyfikacji budżetowej: § 281 Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji fundacjom – 1 500 tys. zł; § 282 Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji stowarzyszeniom – 1 500 tys. zł; § 283 Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do

z zakresu mecenatu państwa (dotacje celowe bieżące), mimo że z założenia część ww. kwoty była przeznaczona na dofinansowanie działalności podległych i nadzorowanych instytucji⁹⁸.

Według planu po zmianach, wydatki na zadania z zakresu mecenatu państwa (dotacje celowe bieżące) zmniejszono do kwoty 259 384 tys. zł (w tym 5 150,1 tys. zł stanowiły środki pochodzące z rezerwy ogólnej budżetu państwa), z czego wydatkowano 251 740,2 tys. zł.

- 2) W obwieszczeniu w sprawie wykazu jednostek wraz z kwotami dotacji celowych na wydatki inwestycyjne przyznanych poszczególnym jednostkom na 2023 r. wykazano kwotę łączną 230 000 tys. zł na dotacje celowe na inwestycyjne wydatki budowlane i zakupy inwestycyjne⁹⁹ (rozdział 92195 – Pozostała działalność), mimo że przedmiotowe środki z założenia były przeznaczone na zwiększenia planowanych wydatków na zadania inwestycyjne realizowane przez podległe i nadzorowane podmioty¹⁰⁰.

Według planu po zmianach, wydatki w rozdziale 92195, § 6220 stanowiły kwotę 38 109,2 tys. zł, która w całości została zablokowana na podstawie decyzji Ministra z dnia 28 grudnia 2023 r.

Dyrektor Departamentu Finansowego (DF), Pan Wojciech Kwiatkowski wyjaśnił m.in., że otrzymanych na etapie prac planistycznych dodatkowych środków w łącznej kwocie 1 540 000 tys. zł nie można było szybko i szczegółowo podzielić, a – w wyniku tzw. roboczych uzgodnień z Ministerstwem Finansów – Ministerstwo „miało wprowadzić jak najmniej zmian do projektu ustawy [budżetowej], zapewniając MF techniczną możliwość wprowadzenia tych zmian”. Ponadto Dyrektor DF wyjaśnił, że szczegółowy podział dodatkowych środków, na polecenie Kierownictwa resortu, uzależniono od przeprowadzonej ponownej analizy wystąpień instytucji podległych i współprowadzonych, w tym instytucji zarządzających programami z zakresu mecenatu państwa po zakończeniu naborów wniosków na rok przyszły.

Najwyższa Izba Kontroli, nie kwestionując powyższych wyjaśnień, wskazuje jednakże, iż tzw. robocze ustalenia z Ministerstwem Finansów na etapie prac planistycznych dotyczących ustawy budżetowej nie mogą wpływać na rzetelną realizację przez dysponenta części budżetowej obowiązku wynikającego z art. 122 ust. 4 ufp. Zdaniem NIK, podanie do publicznej wiadomości nieodpowiadających faktycznym planowanym wielkościom i celowi przeznaczenia środków publicznych danych i informacji świadczy o nieprawidłowej realizacji zasady jawności

---

realizacji pozostałym jednostkom niezaliczonym do sektora finansów publicznych – 10 775 tys. zł; § 284 Dotacja celowa z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych – 576 999 tys. zł; § 272 Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych przekazane jednostkom niezaliczonym do sektora finansów publicznych – 102 095 tys. zł; § 273 Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych, przekazane jednostkom zaliczonym do sektora finansów publicznych – 86 000 tys. zł.

⁹⁸ Według wyjaśnień Dyrektora Departamentu Finansowego w MKiDN, w ramach zaplanowanych środków w kwocie 778 869 tys. zł ujęto również te, które były rezultatem pozytywnego częściowo rozpatrzenia przez Ministra Finansów wniosków ówczesnego Ministra o zwiększenie środków finansowych w części 24 (pisma z dni: 25 lipca 2022 r. i 16 września 2022 r., w wyniku czego budżet części 24 został zwiększony o 1 540 000 tys. zł), z przeznaczeniem m.in. na dofinansowanie działalności podległych i nadzorowanych instytucji.

⁹⁹ Wydatki sklasyfikowane w § 622 – Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych innych jednostek sektora finansów publicznych.

¹⁰⁰ W Informacjach z wykonania budżetu państwa za I półrocze 2023 r. oraz za III kwartały 2023 r. w zakresie wydatków inwestycyjnych wskazano, że „z uwagi na fakt, że programy Ministra w zakresie wydatków inwestycyjnych realizowane są ze środków Funduszu Promocji Kultury powyższa planowana kwota [tj. 230 000 tys. zł] jest przeznaczana na zwiększenia dla instytucji kultury na zadania inwestycyjne, których realizacja jest niezbędna w trakcie roku budżetowego. W związku z powyższym następuje zwiększenie budżetów instytucji, natomiast kwota w przedmiotowym rozdziale ulega zmniejszeniu”.

gospodarowania środkami publicznymi, o której mowa w art. 34 ust. 1 pkt 3 lit. a ufp w związku z art. 33 ust. 1 ufp¹⁰¹.

(akta kontroli str. 816-818; 869-910; 913-914)

2. Ówczesny Minister opieszale podejmował działania w celu ustalenia wysokości niewykorzystanych środków finansowych przeznaczonych na realizację programów wieloletnich¹⁰² i dokonał dopiero pod koniec III kwartału i w IV kwartale 2023 r. blokad planowanych wydatków na te cele, podczas gdy już w I półroczu 2023 r. zachodziły przesłanki (tj. opóźnienia w realizacji zadań) zablokowania części wydatków na te inwestycje w łącznej kwocie co najmniej 125 000 tys. zł.

- 1) W dniu 11 kwietnia 2023 r. Dyrektor Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE (ECF) poinformował Ministerstwo, że z planu finansowego programu wieloletniego pn. „Budowa Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE w Toruniu” na rok 2023 w wysokości 112 mln zł należy przesunąć 87 mln zł na 2024 rok. Następnie, pismem z dnia 19 kwietnia 2023 r., ówczesny Minister poinformował Ministra Finansów, że MKiDN na rok 2023 planuje oszczędności dotyczące tej inwestycji na kwotę 75 mln zł¹⁰³.

Według rozliczenia dotacji za I półrocze 2023 r., zaakceptowanego w MKiDN w dniu 4 sierpnia 2023 r., z przyznanej kwoty dotacji w wysokości 112 000 tys. zł uruchomiono 1 736,1 tys. zł (tj. 1,5%), z czego ECF wydatkowało 1 524,2 tys. zł¹⁰⁴.

W piśmie z dnia 7 września 2023 r. ECF poinformowało ówczesnego Sekretarza Stanu w MKiDN, że w 2023 r. ze środków dotacji zostanie wydatkowana kwota 16 333 tys. zł. Pismem z dnia 21 września 2023 r. Zastępca dyrektora DF zwrócił się do ówczesnego Ministra o wyrażenie zgody na zablokowanie planowanych wydatków w kwocie 95 667 tys. zł. Decyzja w tej sprawie została podjęta w dniu 29 września 2023 r.

Następnie w dniu 14 listopada 2023 r. ECF poinformowało ówczesnego Ministra, że w 2023 r. ze środków dotacji zostanie wydatkowana jedynie kwota 3 305,8 tys. zł. Pismem z dnia 21 listopada 2023 r. Zastępca dyrektora DF zwrócił się do ówczesnego Ministra o wyrażenie zgody na zablokowanie planowanych wydatków w kwocie 13 207 tys. zł. Decyzja w tej sprawie została podjęta w dniu 29 listopada 2023 r. Łączna kwota zablokowanych wydatków (108 694 tys. zł) stanowiła 97% planowanych wydatków na ten cel na 2023 r.

- 2) Do końca III kwartału 2023 r. nie została uruchomiona dotacja w kwocie 87 742 tys. zł¹⁰⁵ na realizację programu wieloletniego pn. „Budowa kampusu Akademii Muzycznej imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy”, ze

¹⁰¹ Zgodnie z art. 33 ust. 1 ufp, gospodarka środkami publicznymi jest jawna. Zasada jawności gospodarowania środkami publicznymi jest realizowana przez podawanie do publicznej wiadomości kwot dotacji udzielanych z budżetu państwa (art. 34 ust. 1 pkt 3 lit. a ufp).

¹⁰² Tj. programów wieloletnich pn.: „Budowa siedziby Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE” oraz „Budowa kampusu Akademii Muzycznej imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy”.

¹⁰³ Pismem z dnia 2 grudnia 2022 r. Minister Finansów zwrócił się m.in. do ministrów z prośbą o przedstawienie propozycji 5% zmniejszeń wydatków ujętych w projekcie ustawy budżetowej na rok 2023. W odpowiedzi, pismem z dnia 19 kwietnia 2023 r., ówczesny Minister poinformował Ministra Finansów, że resort kultury na rok 2023 planuje oszczędności wynoszące 75 mln zł i dotyczące inwestycji pn. „Budowa Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE”. W piśmie tym ówczesny Minister wskazał, że – z przyczyn obiektywnych i niezależnych od ECFC, a związanych z przedłużającym się procesem projektowym i wyborem wykonawcy robót budowlanych – poziom wydatkowania przyznanej w roku 2023 dotacji celowej nie zostanie zrealizowany w całości.

¹⁰⁴ W „Informacji z wykonania budżetu państwa za I półrocze 2023 r. w zakresie wydatków inwestycyjnych” odnotowano, że wydatki dotyczyły realizacji umów już podpisanych (na wykonanie dokumentacji projektowej i świadczenia usług nadzoru autorskiego, na pełnienie funkcji inżyniera kontraktu wraz z usługą odbioru i weryfikacji dokumentacji projektowej, obsługi prawnej oraz działań związanych z usuwaniem kolizji instalacji). Zawarcie umów inwestycyjnych planowane było dopiero na IV kwartał 2023 r.

¹⁰⁵ Rozliczenie dotacji za I półrocze 2023 r. zostało zaakceptowane w MKiDN w dniu 11 sierpnia 2023 r., natomiast rozliczenie za III kwartał 2023 r. – w dniu 10 listopada 2023 r.

względu na fakt, że Akademia Muzyczna w Bydgoszczy (AM) w pierwszej kolejności wydatkowała środki i realizowała zakres rzeczowy z roku 2022¹⁰⁶.

W rozliczeniu dotacji za I półrocze 2023 r. AM oszacowała niewykorzystanie środków dotacji przyznanej na 2023 r. na ok. 50 mln zł.

Dopiero pismem z dnia 14 listopada 2023 r. Departament Finansowy w MKiDN zwrócił się do Dyrektora Departamentu Szkolnictwa Artystycznego (DSA) z prośbą o analizę i wskazanie ostatecznej niewykorzystanej dotacji w terminie do dnia 24 listopada 2024 r. AM, pismem z dnia 23 listopada 2023 r., poinformowała DSA, że wartość niewykorzystanej dotacji wyniesie 74 445,2 tys. zł.

Dyrektor DSA, pismem z dnia 24 listopada 2023 r., poinformował DF o niewykorzystaniu przez AM kwoty 59 322 tys. zł, a w dniu 4 grudnia 2023 r. przekazał korektę ww. informacji, wskazując, że niewydatkowana będzie dotacja w wysokości 74 445,2 tys. zł. Pismem z dnia 5 grudnia 2023 r. Zastępca dyrektora DF zwrócił się do ówczesnego Ministra o wyrażenie zgody na zablokowanie planowanych wydatków w kwocie 74 445,2 tys. zł (tj. 84,8% planowanych wydatków na ten cel). Decyzja w tej sprawie została podjęta w dniu 8 grudnia 2023 r.

Dyrektor Departamentu Finansowego, Pan Wojciech Kwiatkowski oraz Zastępca dyrektora DF, Pan Kazimierz Prusiński wyjaśnili m.in., że uzyskane w I półroczu 2023 r. dane dotyczące niewydatkowanych w ramach ww. zadań środków miały charakter szacunków. Założono, że koszty inwestycji mogą ulec zmianie i – w celu zapewnienia finansowania – nie podjęto kroków w zakresie ustalenia ostatecznej kwoty możliwej do wykorzystania z dotacji roku 2023. Ponadto wyjaśniono, że prowadzone były prace nad zmianą uchwały Rady Ministrów w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pn. „Budowa siedziby Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE” i wobec tego ostateczną decyzję o blokadzie środków można było podjąć dopiero po przygotowaniu stosownych dokumentów do uchwały RM.

Najwyższa Izba Kontroli nie podziela powyższych wyjaśnień i wskazuje, że prowadzone prace nad zmianą uchwały w sprawie ustanowienia programu wieloletniego nie wykluczają podjęcia decyzji o blokadzie wydatków. Zdaniem NIK, w I półroczu 2023 r. istniały przesłanki do zablokowania części planowanych wydatków – ze względu na opóźnienia w realizacji zadań – na łączną kwotę co najmniej 125 000 tys. zł, w tym: 75 000 tys. zł z tytułu planowanych wydatków na program wieloletni pn. „Budowa siedziby Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE”¹⁰⁷ oraz 50 000 tys. zł z tytułu planowanych wydatków na program wieloletni pn. „Budowa kampusu Akademii Muzycznej imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy”¹⁰⁸. Należy podkreślić, że o konieczności niezwłocznego blokowania planowanych wydatków budżetowych w przypadku stwierdzenia przesłanek określonych przepisem art. 177 ust. 1 ufp przypominał Minister Finansów w piśmie z dnia 26 października 2023 r.

(akta kontroli str. 479-486; 568-589; 590-612; 615-655; 815-822)

3. Ówczesny Minister nie zawniósł o korektę zarządzeń Prezesa Rady Ministrów, przyznających środki rezerwy ogólnej budżetu państwa, jak również nie

¹⁰⁶ W „Informacji z wykonania budżetu państwa za I półrocze 2023 r. w zakresie wydatków inwestycyjnych” wskazano m.in., że AM w okresie I półrocza 2023 r. z przekazanej dotacji w roku 2022 w wysokości 53 473 tys. zł wydatkowała 23 509,6 tys. zł (tj. niespełna 44%) oraz że – w związku z wydatkowaniem w 2023 r. w pierwszej kolejności dotacji roku 2022 oraz aktualizacją szacunkowych przerobów budowlanych w 2023 r. przedstawioną przez Generalnego Wykonawcę – roboty zostaną zafakturowane na kwotę ok. 80-90 mln zł, co skutkować będzie brakiem wydatkowania całej kwoty dotacji przyznanej na rok 2023 w terminie do 31 grudnia 2023 r., koniecznością przesunięcia niewykorzystanych środków na kolejne lata i aktualizacją programu wieloletniego.

¹⁰⁷ Zgodnie m.in. z informacjami przekazanymi przez ówczesnego Ministra do Ministra Finansów pismem z dnia 19 kwietnia 2023 r.

¹⁰⁸ Zgodnie m.in. z informacjami Akademii Muzycznej w Bydgoszczy przekazanymi do MKiDN w rozliczeniu dotacji za I półrocze 2023 r.

podjął decyzji o blokadzie wydatków, mimo że dwa zadania finansowane ze środków rezerwy ogólnej zostały zrealizowane w całości, a niewykorzystane środki w łącznej kwocie 528,3 tys. zł zostały zwrócone na rachunek Ministerstwa.

Dotyczyło to zadań realizowanych przez:

- 1) Zamek Królewski na Wawelu, który rozliczył w dniu 18 lipca 2023 r. otrzymane na podstawie umowy z dnia 27 kwietnia 2023 r. środki dotacji celowej w kwocie 9 900 tys. zł¹⁰⁹, a w dniu 15 maja 2023 r. dokonał zwrotu niewykorzystanej części dotacji w wysokości 205,3 tys. zł; rozliczenie zostało zaakceptowane w MKiDN w dniu 3 sierpnia 2023 r.;
- 2) Muzeum Sztuki w Łodzi, które rozliczyło w dniu 24 listopada 2023 r. otrzymane na podstawie umowy z dnia 16 maja 2023 r. środki dotacji celowej w kwocie 1 200 tys. zł¹¹⁰, a w dniu 25 października 2023 r. dokonało zwrotu niewykorzystanej części dotacji w wysokości 323 tys. zł; rozliczenie zostało zaakceptowane w MKiDN w dniu 30 listopada 2023 r.

Dyrektor Departamentu Finansowego, Pan Wojciech Kwiatkowski wyjaśnił, że m.in. ze względu na nieznaczne, w stosunku do środków przyznanych, niewykorzystanie ww. dotacji, DF nie uznał za zasadne występowanie z wnioskiem do Prezesa Rady Ministrów o korektę zarządzenia przyznającego środki rezerwy ogólnej oraz dokonania blokady na podstawie decyzji ówczesnego Ministra.

Najwyższa Izba Kontroli nie podziela powyższych wyjaśnień i wskazuje, że wysokość kwot niewykorzystanych środków, pochodzących z rezerwy ogólnej budżetu państwa, nie jest przesłanką do odstąpienia od podjęcia ww. działań¹¹¹. Rozliczenia zadań zostały zaakceptowane, a nadmiernie pobrane środki – zwrócone, co uzasadniało zablokowanie tych wydatków przez ówczesnego Ministra bądź wystąpienie o zmniejszenie o ww. kwotę planu wydatków dysponenta części 24 – po uprzednim zawnioskowaniu o korektę zarządzeń Prezesa Rady Ministrów, przyznających środki rezerwy ogólnej budżetu państwa. Należy podkreślić, że w piśmie z dnia 17 lipca 2023 r. Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów wskazał, że przyznane, lecz niewykorzystane dotacje powinny zostać zwrócone do budżetu państwa. Poinstruował ponadto, że w tym celu, w trakcie trwania roku budżetowego, tj. do 30 listopada, należy złożyć stosowne pismo z prośbą o wydanie zarządzenia zmieniającego zarządzenie w zakresie wydatkowanej kwoty wraz ze stosownym uzasadnieniem, a po tym terminie należy korzystać z blokady, którą umożliwia art. 177 ustawy o finansach publicznych.

(akta kontroli str. 36-39; 52-79; 80-112; 822-823)

OBSZAR

2.2. Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu faktycznego

W 2023 r. budżet środków europejskich w części 24 obejmował środki na finansowanie projektów w ramach: Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020” (POIiŚ), Programu Operacyjnego „Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020” (POWER), Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego 2014-2020 (RPOWP), Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego III Perspektywa Finansowa (MFEORG) oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego III Perspektywa Finansowa (NMF), a także w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027

¹⁰⁹ Środki pochodzące z rezerwy ogólnej budżetu państwa w wysokości 9 900 tys. zł, przyznane na podstawie zarządzenia Nr 93 Prezesa Rady Ministrów z 25 kwietnia 2023 r., na sfinansowanie zakupu obrazu Madonna z Dzieciątkiem (olej na drewnie).

¹¹⁰ Środki pochodzące z rezerwy ogólnej budżetu państwa w wysokości 1 200 tys. zł, przyznane na podstawie zarządzenia Nr 103 Prezesa Rady Ministrów z 28 kwietnia 2023 r., na dofinansowanie zadania pn. „Jubileuszowa (100-lecie urodzin) wystawa malarstwa, obiektów przestrzennych i projektów architektonicznych Stefana Krygiera (1923–1997), towarzysząca Biennale Architektury w Wenecji od 18 maja do 31 lipca”.

¹¹¹ Należy zauważyć, że w 2023 r. ówczesny Minister zawnioskował o zmianę czterech zarządzeń Prezesa Rady Ministra, przyznających środki rezerwy ogólnej, na łączną kwotę 3 074,8 tys. zł, a w dniu 6 grudnia 2023 r. podjął decyzję o blokadzie wydatków, których źródłem sfinansowania była rezerwa ogólna, na kwotę 2,6 tys. zł.

(FERS) oraz Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS).

W ustawie budżetowej na rok 2023 zaplanowano wydatki budżetu środków europejskich w części 24 w wysokości 273 672 tys. zł. Kwota ta została zwiększona środkami z rezerw celowych (poz. 98) w wysokości 88 801,2 tys. zł¹¹² do kwoty 362 473,2 tys. zł. Środki rezerw celowych (poz. 98) zostały wykorzystane w wysokości 43 643,8 tys. zł (tj. w 49,1%), a kwota 45 007 tys. zł została zablokowana na podstawie decyzji Ministra z dnia 29 grudnia 2023 r.¹¹³

Przyczynami niewydatkowania środków w ramach POliŚ były m.in. błędy i braki w dokumentacji do wniosków o płatność składanych przez beneficjentów, co uniemożliwiało ich zatwierdzenie, a także zmiana terminów złożenia wniosków o płatność końcową i przeprowadzenia kontroli na miejscu na zakończenie realizacji projektu.

Zrealizowane wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 283 750,1 tys. zł, tj. 78,3% planu po zmianach, z czego 159 376,7 tys. zł (56,2% łącznych wydatków) dotyczyło realizacji projektów w ramach MFEOG, a 123 454,9 tys. zł (43,5% łącznych wydatków) – POliŚ. Na realizację pozostałych projektów wydatkowano łącznie 917,7 tys. zł, z tego w ramach: NMF – 640,5 tys. zł, POWER – 258,1 tys. zł, RPOWP – 19,9 tys. zł. Nie wydatkowano środków w ramach FERS oraz w ramach FEnIKS. W porównaniu z 2022 r. wydatki w ramach budżetu środków europejskich były wyższe o 63 045,3 tys. zł, tj. o 28,6%.

Największe wydatki w ramach budżetu środków europejskich poniesiono w dziale 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego – 254 795,7 tys. zł. Wydatki w dziale 730 – Szkolnictwo wyższe i nauka wyniosły 8 208,3 tys. zł, w dziale 801 – Oświata i wychowanie – 20 487,9 tys. zł, zaś w dziale 750 – Administracja publiczna – 258,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 35; 451-471; 476-478; 656-662; 1389; 1513-1526)

W Urzędzie obsługującym Ministra zrealizowano wydatki z budżetu środków europejskich na kwotę 1 094 tys. zł (98,2% z zaplanowanych po zmianach – 1 113,8 tys. zł), w tym w ramach: POliŚ – 835,9 tys. zł (dział 801), POWER – 258,1 tys. zł (dział 750).

Badaniem objęto wydatki dysponenta trzeciego stopnia o łącznej wartości 52,2 tys. zł, co stanowiło 4,8% wydatków budżetu środków europejskich poniesionych w 2023 r. przez Urząd obsługujący Ministra¹¹⁴. Poddane kontroli wydatki zostały poniesione w okresie kwalifikowalności¹¹⁵, były zgodne z przeznaczeniem i prawidłowo udokumentowane.

(akta kontroli str. 2398-2424)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w części 24. Wydatki były ponoszone z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w przepisach o finansach publicznych. Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości nie miały wpływu na ocenę wykonania budżetu państwa w części 24.

¹¹² Zwiększenia dokonano w związku z realizacją projektów przez: 16 beneficjentów w ramach POliŚ (69 039,3 tys. zł) oraz sześciu jednostek realizujących w ramach MFEOG (19 761,9 tys. zł).

¹¹³ Łączna kwota blokady – 64 390,2 tys. zł.

¹¹⁴ W tym 95% wydatków, tj. 1 039,3 tys. zł, stanowiły wynagrodzenia wraz z pochodnymi oraz wydatki na pracownicze plany kapitałowe.

¹¹⁵ Końcową datą kwalifikowalności wydatków w ramach projektów realizowanych w perspektywie 2014-2020 był 31 grudnia 2023 r.

OBSZAR**3. Sprawozdawczość**

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania łącznych sprawozdań za 2023 r. przez dysponenta części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego i sprawozdań jednostkowych dysponenta głównego oraz dysponenta trzeciego stopnia (Urzędu obsługującego Ministra):

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdanie w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2023 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i jednostek podległych oraz nadzorowanych). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponenta głównego oraz dysponenta trzeciego stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzonych sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(akta kontroli str. 1402-1573; 1861; 2462-2498)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych.

OBSZAR**4. Stan przygotowania do absorpcji środków w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności**

Opis stanu faktycznego

Porozumienie z dnia 15 listopada 2022 r. o realizacji reform/inwestycji w ramach planu rozwojowego pomiędzy Ministrem Funduszy i Polityki Regionalnej (Instytucja Koordynująca – IK) a Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Instytucja odpowiedzialna za realizację reformy – IOR / Instytucja odpowiedzialną za realizację inwestycji – IOI) zostało podpisane przez ówczesnego Ministra w dniu 3 marca 2023 r.

Dyrektor Departamentu Funduszy i Spraw Europejskich, Pani Monika Smoleń-Bromska wyjaśniła m.in., że podpisanie ww. Porozumienia przez ówczesnego Ministra uwarunkowane było zidentyfikowanymi kwestiami problemowymi, związanymi z rozpoczęciem realizacji KPO, tj. wystąpienie obiektywnych okoliczności uniemożliwiających osiągnięcie wskaźników dla inwestycji A2.5.2 „Inwestycje na rzecz utworzenia modelowego centrum wspierania przemysłów kreatywnych”¹¹⁶ oraz brak zasobów kadrowych do wdrażania KPO (gotowość etatowa MKiDN możliwa była

¹¹⁶ Konieczność przygotowania konkursu architektonicznego (w celu utworzenia Muzeum Przemysłów Kreatywnych w Krakowie) uniemożliwiła realizację inwestycji zgodnie z zadeklarowanym harmonogramem i w ramach czasowych KPO, w tym osiągnięcie kamienia milowego.

do osiągnięcia dopiero po uchwaleniu ustawy budżetowej na 2023 r., w której zabezpieczono środki na wynagrodzenia dla sześciu etatów).

(akta kontroli str. 944-955; 959-963)

MKiDN, jako IOR¹¹⁷, odpowiadało za prawidłową realizację reformy A2.5 „Wzmacnianie potencjału sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz rozwoju gospodarczego”.

Kamieniem milowym reformy A2.5 było przyjęcie w IV kwartale 2022 r. dokumentu kierunkowego (policy paper) wspierającego zieloną i cyfrową transformację w sektorze kultury i przemysłów kreatywnych. W grudniu 2022 r. został przyjęty dokument pt. „Ramy wsparcia sektorów kultury i kreatywnych w Polsce”¹¹⁸.

MKiDN, jako IOI, odpowiadało za prawidłową realizację dwóch inwestycji¹¹⁹:

- 1) A2.5.1 „Program wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz stymulowania ich rozwoju”¹²⁰;
- 2) B1.1.4 „Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów lokalnej aktywności społecznej”¹²¹.

Dyrektor DFE, Pani Monika Smoleń-Bromska wyjaśniła m.in., że zidentyfikowano następujące ryzyka w zakresie realizacji KPO: ryzyko braku możliwości realizacji inwestycji A2.5.2 w okresie kwalifikowalności KPO i tym samym ryzyko nieosiągnięcia wskaźnika A5L¹²² i wskaźnika A6L¹²³; ryzyko nieosiągnięcia w terminie wskaźników dla inwestycji A2.5.1 (z uwagi na brak uruchomienia KPO i w związku z tym brak możliwości utworzenia rezerwy celowej w budżecie państwa, o której mowa w art. 1411 ust. 4 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju¹²⁴) – ogłoszenie naborów wniosków zgodnie z przyjętym harmonogramem realizacji inwestycji nie było możliwe. Z uwagi na obiektywny (niezależny od MKiDN) charakter problemów, nie przygotowywano planów naprawczych. Zmiany usprawniające osiągnięcie celów zostały wprowadzone w trybie rewizji KPO, tj. zrezygnowano z realizacji inwestycji A2.5.2, a w odniesieniu do inwestycji A.2.5.1 zwiększono alokację (z 45 mln euro do 95 mln euro) oraz wskaźniki¹²⁵ i termin ich realizacji (grudzień 2025 r.).

(akta kontroli str. 959-962)

Do Porozumienia z dnia 15 listopada 2022 r., w związku z rewizją KPO i m.in. usunięciem inwestycji A2.5.2, nie został podpisany aneks.

Dyrektor DFE, Pani Monika Smoleń-Bromska wyjaśniła m.in., że ww. Porozumienia nie aneksowano w związku z oczekiwaniem na przyjęcie przez Radę UE rewizji KPO. Instytucja Koordynująca w piśmie z dnia 16 stycznia 2024 r. poinformowała, że propozycję treści aneksu przygotowuje Departament Strategii w MFIPR (od 1 lutego br. – Departament Koordynacji KPO), a – jako termin zakończenia procesu aneksowania porozumień – wskazano koniec I kwartału 2024 r. Do dnia 8 kwietnia 2024 r. nie został podpisany aneks do Porozumienia.

(akta kontroli str. 960; 973-976; 1876-1880)

¹¹⁷ Zadania IOR w zakresie reformy A2.5 realizował Departament Mediów i Sektorów Kreatywnych.

¹¹⁸ <https://www.gov.pl/web/kultura/krajowy-plan-odbudowy>.

¹¹⁹ Trzecia inwestycja – A2.5.2 „Inwestycje na rzecz utworzenia modelowego centrum wspierania przemysłów kreatywnych” – została usunięta w wyniku rewizji KPO (dalej: rewizja KPO z 2023 r.); zaktualizowany KPO został zaakceptowany przez Komisję Europejską w dniu 21 listopada 2023 r.

¹²⁰ Zadania IOI w zakresie inwestycji A2.5.1 realizował Departament Narodowych Instytucji Kultury (DIK) przy współpracy z Jednostkami Wspierającymi, tj.: Narodowym Instytutem Muzyki i Tańca, Instytutem Teatralnym im. Z. Raszewskiego, Centrum Sztuki Współczesnej – Zamkiem Ujazdowskim, Narodowym Instytutem Muzeów (d. Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów).

¹²¹ Zadania IOI w zakresie inwestycji B1.1.4 realizował Departament Funduszy i Spraw Europejskich (DFE).

¹²² Tj. Renowacja muzeum na potrzeby modelowego centrum wspierania przemysłów kreatywnych.

¹²³ Tj. Umowy o współpracy zawarte pomiędzy klientami centrum wsparcia przemysłów kreatywnych.

¹²⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 1273 ze zm.

¹²⁵ Tj.: A3L – Liczba podpisanych umów na projekty realizowane przez instytucje kultury, NGO's, MŚP i mikroprzedsiębiorstwa działające w sektorze kultury i przemysłów kreatywnych – wzrost z 2710 umów do 4359 umów; A4L – Liczba stypendiów przyznanych w sektorze kultury i przemysłów kreatywnych – wzrost z 746 stypendiów do 1392 stypendiów.

Maksymalna wysokość środków przeznaczonych na realizację inwestycji wynosiła łącznie 726 007 976 PLN¹²⁶. W latach 2022-2023 MKiDN nie wydatkowało środków w ramach KPO.

Na 2023 r. koszt planowanych zadań w ramach inwestycji A2.5.1 został określony na 9 591,9 tys. zł¹²⁷. Przedmiotowe środki nie zostały wydatkowane.

W ramach inwestycji A2.5.1 zaplanowano do końca 2023 r. podpisanie 110 umów z beneficjentami (dot. projektów) oraz 35 umów stypendialnych. Przedmiotowe wskaźniki nie zostały osiągnięte.

Dyrektor DIK, Pani Hanna Wróblewska wyjaśniła, że inwestycje, finansowane w części pożyczkowej, nie rozpoczęły się ze względu na brak uruchomienia przez Komisję Europejską funduszy z KPO, a tym samym rezerwy celowej. W ramach rewizji KPO terminy realizacji wskaźników uległy zmianie. W związku z tym ogłoszenie pierwszego naboru zaplanowano na II kwartał 2024 r.

(akta kontroli str. 953-954; 980-983; 988-1029)

W wyniku rewizji KPO z 2023 r., budżet na realizację inwestycji A2.5.1 wynosił 425 780,5 tys. zł¹²⁸, a – według zaktualizowanego harmonogramu – termin osiągnięcia docelowych wskaźników w ramach inwestycji A2.5.1¹²⁹ zaplanowano na IV kwartał 2025 r.

NIK zwraca uwagę na ryzyko niewydatkowania środków oraz nieosiągnięcia wskaźników inwestycji A2.5.1 „Program wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz stymulowania ich rozwoju”¹³⁰.

Dyrektor DIK, Pani Hanna Wróblewska wyjaśniła, że MKiDN zgłosiło propozycję uwzględnienia inwestycji A2.5.1 do kolejnej rewizji KPO¹³¹. Zakres zaproponowanych przez MKiDN zmian dotyczy zmniejszenia wskaźnika A3L (liczby umów na granty) z 4324 na 2876. Propozycja rewizji nie dotyczy stypendiów (wskaźnik A4L) oraz nie jest uzasadniona ryzykiem nieosiągnięcia wskaźnika, a potrzebą zwiększenia kosztu jednostkowego grantu (średniej kwoty przypadającej na grant).

(akta kontroli str. 985-987; 1088-1093; 1850; 1862-1874; 1876-1880)

Budżet na realizację inwestycji B1.1.4 w ramach KPO wynosił 300 227,5 tys. zł, finansowany w części grantowej. W 2023 r. na zadania w ramach inwestycji B1.1.4 nie planowano i nie poniesiono wydatków. Wartość złożonych wniosków na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosiła kwotę 46 060 tys. zł, co stanowiło 15,3% budżetu na realizację inwestycji B1.1.4, a podpisanych obustronnie umów – 3 473 tys. zł.

Według zaktualizowanego harmonogramu, termin osiągnięcia docelowych wskaźników w ramach inwestycji B1.1.4¹³² zaplanowano na IV kwartał 2026 r.

¹²⁶ W przeliczeniu: 161 986 652 EUR, wg kursu 4,4819 PLN.

¹²⁷ W tym: A2L – Przyjęcie kryteriów wyboru projektów w sektorze kultury i przemysłów kreatywnych – bezkosztowo; A3L – Liczba podpisanych umów na projekty realizowane przez instytucje kultury, NGO's, MŚP i mikroprzedsiębiorstwa działające w sektorze kultury i przemysłów kreatywnych – 8 291,1 tys. zł; A4L – Liczba stypendiów przyznanych w sektorze kultury i przemysłów kreatywnych – 1 300,8 tys. zł.

¹²⁸ Kwota zwiększona z 201 685,5 tys. zł do 425 780,5 tys. zł o środki niewykorzystane na inwestycję A2.5.2 (224 095 tys. zł), usuniętą w wyniku rewizji KPO z 2023 r.

¹²⁹ Tj.: A3L – Liczba podpisanych umów na projekty realizowane przez instytucje kultury, NGO's, MŚP i mikroprzedsiębiorstwa działające w sektorze kultury i przemysłów kreatywnych (4324 umów); A4L – Liczba stypendiów przyznanych w sektorze kultury i przemysłów kreatywnych (1438 stypendiów).

¹³⁰ Należy podkreślić, że w piśmie z dnia 1 września 2023 r., skierowanym do ówczesnego Ministra, Zastępca dyrektora DIK stwierdził, że „w kontekście planowanego blisko dwukrotnego zwiększenia wyznaczonych do osiągnięcia wartości wskaźników A3L (...) (z obecnego stanu 2710 projektów do 4359) i A4L (...) (z obecnego stanu 746 stypendiów do 1392) odraczanie terminu ogłoszenia pierwszego naboru z uwagi na brak środków, spowoduje wzrost ryzyka nieosiągnięcia zwiększonych wskaźników do końca 2025 r. do poziomu wysokiego”.

¹³¹ Według harmonogramu konsultacji i rewizji KPO, od 15 marca do dnia 15 kwietnia 2024 r. trwają konsultacje publiczne, na 23 kwietnia 2024 r. planowane jest zatwierdzenie zmian przez Radę Ministrów, a do 30 kwietnia 2024 r. – przekazanie do Komisji Europejskiej formalnego wniosku o rewizję KPO. Do końca czerwca 2024 r. planowana jest ocena propozycji rewizji przez KE, a na 16 lipca 2024 r. – przyjęcie zmienionej decyzji wykonawczej Rady UE (<https://www.gov.pl/web/planobudowy/materialy>).

¹³² Tj.: B14G – Obiekty lokalnej aktywności społecznej, w których wymieniono nieefektywne źródła ciepła na paliwo stałe na nowoczesne źródła ciepła zgodne z zasadą DNSH (21 obiektów); B15G –

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że do dnia 31 grudnia 2023 r. m.in. osiągnięto kamień milowy reformy A2.5, identyfikowano ryzyka w zakresie realizacji KPO oraz podpisano obustronnie umowy o wartości 3 473 tys. zł w ramach inwestycji B1.1.4. W latach 2022-2023 nie wydatkowano środków w ramach KPO, a na koniec 2023 r. nie osiągnięto planowanych wskaźników inwestycji A2.5.1. NIK zwraca uwagę, że – według stanu na dzień zakończenia czynności kontrolnych – istnieje ryzyko niewydatkowania środków oraz nieosiągnięcia wskaźników realizowanej w ramach KPO inwestycji A2.5.1, zważywszy na zwiększoną alokację środków na ten cel oraz wzrost wskaźników do osiągnięcia, przy planowanym na II kwartał 2024 r. rozpoczęciu naborów oraz planowanym na IV kwartał 2025 r. terminie zakończenia inwestycji.

Fundusz Promocji Kultury

OBSZAR

1. Wykonanie planu finansowego

1.1. Wykonanie planu przychodów

Opis stanu faktycznego

Zrealizowane przychody FPK¹³³ w 2023 r. wyniosły 303 126,6 tys. zł i były wyższe o 17% od planu według ustawy budżetowej (259 000 tys. zł). Głównym źródłem wykonanych przychodów FPK (295 461,3 tys. zł) były przychody z dopłat do stawek w grach losowych stanowiących monopol Państwa.

W 2023 r. przychody FPK wzrosły w stosunku do 2022 r.¹³⁴ o 36 864,9 tys. zł, tj. o 13,8%. Wzrost przychodów Funduszu – rok do roku – odnotowano także w latach wcześniejszych (w 2020 r. przychody wyniosły 222 695,7 tys. zł, a w 2021 r. – 244 266,3 tys. zł).

Należności netto Funduszu na koniec IV kwartału 2023 r. wyniosły 560 tys. zł i były wyższe od należności na koniec 2022 r. o kwotę 300,2 tys. zł.

W 2023 r. ówczesny Minister wydał jedną decyzję umarzającą należność w wysokości 70,6 tys. zł (wraz z odsetkami) oraz jedną decyzję rozkładającą należność na raty i umarzającą odsetki. Kwota należności rozłożonych na raty z FPK na koniec 2023 r. wynosiła 8 tys. zł.

(akta kontroli str. 1630-1632; 1658-1693)

1.2. Wykonanie planu kosztów

Opis stanu faktycznego

Koszty realizacji zadań FPK w 2023 r. wyniosły 276 499,9 tys. zł i stanowiły 94,8% planu po zmianach oraz 106,8% w porównaniu do planu według ustawy budżetowej.

Wykonanie kosztów FPK w 2023 r. w stosunku do roku 2022¹³⁵ było wyższe o 17 090,6 tys. zł, tj. o 6,6%. Wzrost kosztów Funduszu – rok do roku – odnotowano także w latach wcześniejszych (w 2020 r. koszty wyniosły 228 782,4 tys. zł, a w 2021 r. – 243 353,6 tys. zł).

W latach 2020-2023 zakres realizowanych zadań Funduszu nie uległ zmianie.

W 2023 r. środki FPK przeznaczono przede wszystkim na dotacje na realizację zadań bieżących (167 129,1 tys. zł) oraz na dotacje inwestycyjne (88 227,8 tys. zł).

W 2023 r. dysponent FPK, po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw finansów publicznych i pozytywnej opinii sejmowej Komisji Finansów Publicznych, zgodnie z art. 29 ust. 12 ufp, dokonał trzykrotnie¹³⁶ zmiany w planie finansowym FPK.

W pismach, skierowanych do Przewodniczącego Komisji Finansów Publicznych Sejmu RP¹³⁷ oraz do Ministra Finansów¹³⁸, ówczesny Minister wskazał m.in., że zmiany w planie wynikają z faktu, że wydatki z FPK dotyczą głównie Programów Ministra, będących konkursami. Przygotowując plan finansowy FPK na dany rok budżetowy, nie można przewidzieć, jaki beneficjent, na jakie zadanie, w jakim programie złoży wniosek. Przygotowywany plan finansowy jest więc szacunkiem w oparciu o wykonanie planu FPK z lat poprzednich.

Na koniec 2023 r. w FPK nie wystąpiły zobowiązania.

(akta kontroli str. 1624-1629; 1630-1650; 1694-1742)

¹³³ Państwowy fundusz celowy utworzony na podstawie art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 227).

¹³⁴ Przychody zrealizowane w 2022 r. – 266 261,7 tys. zł.

¹³⁵ Koszty zrealizowane w 2022 r. – 259 409,3 tys. zł.

¹³⁶ Pierwsza zmiana 27 marca 2023 r., druga – 2 sierpnia 2023 r., trzecia – 26 października 2023 r.

¹³⁷ Pismo DF-I.312.4.2022.AG z dnia 25 lipca 2023 r.

¹³⁸ Pismo DF-I.312.4.2022.AG z dnia 17 lipca 2023 r.

Opis stanu faktycznego

1.3. Gospodarowanie wolnymi środkami

Planowany stan FPK na początek 2023 r. w kwocie 1 534 tys. zł obejmował środki pieniężne w wysokości 1 168 tys. zł oraz należności w wysokości 366 tys. zł. Faktyczny stan FPK (32 811,5 tys. zł) był wyższy od planowanego o 31 277,5 tys. zł i obejmował środki pieniężne w wysokości 32 567,1 tys. zł, należności – 259,8 tys. zł oraz zobowiązania – (-)15,4 tys. zł.

Stan Funduszu na koniec 2023 r. wyniósł 59 438,1 tys. zł i był wyższy od planowanego (1 534 tys. zł) o 57 904,1 tys. zł. Na stan Funduszu wpływały środki pieniężne w kwocie 58 878,1 tys. zł i należności w wysokości 560 tys. zł.

Dysponent FPK w trakcie 2023 r. przekazywał wolne środki ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych w zarządzanie (overnight) w wysokości 8 878,1 tys. zł oraz w formie depozytu terminowego w wysokości 50 000 tys. zł¹³⁹.

(akta kontroli str. 1604-1617)

1.4. Realizacja zadań

Opis stanu faktycznego

Na zadania wynikające z ustawy tworzącej FPK wydatkowano łącznie 275 987,6 tys. zł, w tym na:

1) promowanie lub wspieranie (257 624,6 tys. zł):

- ogólnopolskich i międzynarodowych przedsięwzięć artystycznych, w tym o charakterze edukacyjnym – 138 850,3 tys. zł (tj. 50,3% ogółu wydatków) na realizację 1474 umów;
- twórczości literackiej i czasopiśmiennictwa oraz działań na rzecz kultury języka polskiego i rozwoju czytelnictwa, wspierania czasopism kulturalnych i literatury niskonakładowej – 21 835,7 tys. zł (tj. 7,9% ogółu wydatków) na realizację 695 umów;
- działań na rzecz ochrony polskiego dziedzictwa narodowego – 61 787,8 tys. zł (tj. 22,4% ogółu wydatków) na realizację 635 umów;
- młodych twórców i artystów, w tym w formie pomocy socjalnej – 6 737,1 tys. zł (tj. 2,4% ogółu wydatków) na realizację 875 umów;
- zadań realizowanych w ramach projektów, w tym projektów inwestycyjnych oraz projektów współfinansowanych z funduszy europejskich i międzynarodowych, z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego – 28 413,7 tys. zł (tj. 10,3% ogółu wydatków) na realizację 93 umów;

2) zadania realizowane przez PISF – 13 893,6 tys. zł (tj. 5% ogółu wydatków), w tym 13 093,6 tys. zł na podstawie art. 87 ust. 5 ustawy o grach hazardowych¹⁴⁰;

3) realizację wypłat wynagrodzeń z tytułu wypożyczeń bibliotecznych – 4 469,4 tys. zł (tj. 1,6% ogółu wydatków).

(akta kontroli str. 1593-1603; 1633-1650; 1618-1629; 1795)

Szczegółowym badaniem objęto dofinansowanie i rozliczenie 32 zadań na kwotę łączną 33 848,4 tys. zł¹⁴¹, z czego wydatkowano 32 799,6 tys. zł¹⁴², w tym na zadania: bieżące – 22 726,2 tys. zł¹⁴³, inwestycyjne – 10 073,4 tys. zł¹⁴⁴. W badanej próbie nie

¹³⁹ Średnia miesięczna kwota przekazana w zarządzanie (overnight) wyniosła 301 143,9 tys. zł, a w formie depozytu terminowego – 44 708,3 tys. zł. Dziesięć depozytów przekazano w zarządzanie do 30 dni, trzy – od 31 do 40 dni, 25 – od 41 do 50 dni, pięć – od 51 do 60 dni oraz trzy – powyżej 61 dni.

¹⁴⁰ Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy o grach hazardowych, dysponent Funduszu Promocji Kultury przekazuje corocznie, w terminie do dnia 30 marca następnego roku kalendarzowego, nie mniej niż 5% przychodu, o którym mowa w ust. 3, do Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej na realizację zadań tego Instytutu.

¹⁴¹ W tym: 10 353,9 tys. zł na realizację umów dotacyjnych na zadania bieżące; 10 400,9 tys. zł na realizację umów dotacyjnych na zadania inwestycyjne; 13 093,6 tys. zł na zadania realizowane przez PISF.

¹⁴² Niższe wykorzystanie środków wynikało z rozwiązania jednej umowy o wartości 719,8 tys. zł oraz zwrotów części przyznanych środków przez czterech beneficjentów na łączną kwotę 328,8 tys. zł.

¹⁴³ Wartość badanej próby stanowiła 11,9% wydatków bieżących, obejmujących: dotacje na realizację zadań bieżących (167 129,1 tys. zł), środki na realizację zadań bieżących przekazane innym podmiotom, tj. PISF, (13 893,6 tys. zł) oraz transfery na rzecz ludności (6 737,1 tys. zł).

¹⁴⁴ Wartość badanej próby stanowiła 11,4% wydatków na dotacje inwestycyjne.

stwierdzono nieprawidłowości w zakresie udzielania i rozliczania dotacji; prawidłowo ustalono wysokość wpłaty na rzecz PISF.

(akta kontroli str. 1593-1603; 1743-1792; 1801-1802)

Zakres i tryb nadzoru oraz kontroli sprawowanej przez Ministra nad Funduszem Promocji Kultury określało zarządzenie w sprawie nadzoru i kontroli z 2013 r.

Naczelnik Wydziału I Planowania Budżetu Resortu w DF, Pani Anna Gajewska wyjaśniła, że planem określającym efekty rzeczowe funduszu przy udziale określonych środków finansowych jest plan finansowy w układzie zadaniowym. Monitorowanie realizacji planu Funduszu Promocji Kultury odbywa się na bieżąco poprzez analizę zestawień sporządzanych w oparciu o dane z „Systemu zarządzania programami operacyjnymi”.

(akta kontroli str. 1574-1579)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego Funduszu Promocji Kultury.

OBSZAR

2. Sprawozdawczość

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania przez dysponenta FPK sprawozdań za 2023 r.:

- z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na 2023 r. planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-40),
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-33),
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego w układzie zadaniowym (Rb-BZ2)

oraz

- sprawozdanie w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2023 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzonych sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(akta kontroli str. 1633-1657; 1793-1800)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone sprawozdania z wykonania planu finansowego Funduszu Promocji Kultury i w zakresie operacji finansowych.

V. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Rzetelne realizowanie obowiązku podawania do publicznej wiadomości, w drodze obwieszczenia, wykazu jednostek wraz z kwotami dotacji przyznanych poszczególnym jednostkom, o którym mowa w art. 122 ust. 4 ufp.
2. Niezwłoczne podejmowanie decyzji o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych w części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego w przypadkach określonych w art. 177 ust. 1 ufp.
3. Niezwłoczne wnioskowanie o korektę zarządzeń Prezesa Rady Ministrów, przyznających środki rezerwy ogólnej budżetu państwa, w przypadku zadań,

których rozliczenia zostały zaakceptowane i nastąpił zwrot niewykorzystanych środków.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 3 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie¹⁴⁵ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 15 kwietnia 2024 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Michał Jędrzejczyk

/podpisano elektronicznie/

---

¹⁴⁵ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.